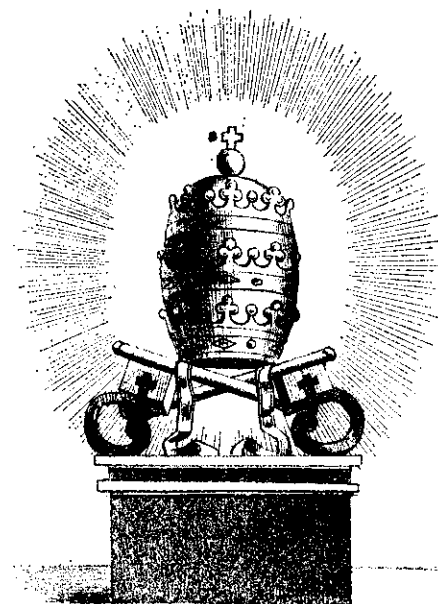

de Driedubbele Kroon.

Moet de antichrist nog komen?

Deze belangrijke vraag willen wij inleiden, met het antwoord te laten geven op de vraag „*Wie is de antichrist?*”, door onze gereformeerde vaders. Het standpunt ten deze van de kerk in haar rechtzinnige ontwikkeling, geeft dan meteen antwoord op de boven gestelde vraag „Moet de antichrist nog komen?”!

De navolgende kleine keur van uitspraken, o.a. enkele aanhalingen uit de *Belijdenis* der Kerken der Hervorming in Europa uit haar bloeitijd, en gezegden van vooraanstaande figuren uit de geschiedenis der Reformatie en der Kerk sindsdien, geven een afdoend antwoord op de vraag: „wie is volgens onze Gereformeerde Vaders de *antichrist*?”

Ons volk is zó misleid en aan het dwalen gebracht door zijn leidlieden, dat men het standpunt van de rechtzinnige kerk haast niet meer kent, laat staan deelt. Bijzonder sinds Abr. Kuyper de Roomse Kerk, in wezen niet anders dan de synagoge des Satans, gepromoveerd heeft tot „christelijke” kerk (men denke aan zijn misleidende stelling van het „stoelen op één wortel des geloofs” van protestantisme en Rome) is het ware begrip van de door de Schrift getekende en voorzegde antichrist vrijwel geheel weg.

Had men echter meer acht gegeven op hetgeen onze Gereformeerde Vaders geschreven hebben, men zou zo licht niet vervoerd zijn door allerlei wind van leer.

Ten eerste laten de beroemde *geloofsbelijdenissen* der Kerk der Hervorming geen onzeker geluid horen:

Schots Covenant (1581) „Uitdrukkelijk vervloeken wij de op heiligschennende wijze ingepalmde autoriteit van (die) *Roomse antichrist*, over de heilige Schriften, de gemeenten, de burgerlijke overheid en de gewetens der mensen.” (The National Covenant, or, the Confession of Faith)

Ierse artikelen (1615) „De bisschop van Rome (is er) zo ver van het opperhoofd van de algemene Kerk van Christus te zijn, dat zijn werken en leer duidelijk openbaren, dat hij de *mens der zonde* is, voorzeggd in de Heilige Schrift, die de „Heere verdoen zal door de Geest zijnsmonds, en teniet maken door de verschijning zijner toekomst, 2 Thessalonicenzen 2:8.”

Westminster Confessie (1647) „Er is geen ander hoofd der Kerk dan de Heere Jezus Christus. Ook kan de paus van Rome in geen enkele zin daar hoofd van zijn; maar *dat is de antichrist*, de „mens der zonde, en de zoon des verderfs, die zich (tegenstelt en) verheft” in de Kerk, tegen Christus en „al wat God genaamd wordt”.

In diezelfde geest spreken de *Frankforter belijdenisschriften* (1554) en de *Apologie der Augsburgse belijdenis*.

Verder werd door *alle gereformeerden*, te Dordrecht uit de verschillende landen vergaderd tijdens de grote Synode van 1618/19 uitgesproken, dat Rome de Antichrist is, waarmee de Nederlandse Kerk der Hervorming overeenstemt blijkens de voorrede der bekende 5 Canones: „roemende Gods uitnemende weldaad, dat Hij de Nederlandse Kerk, van de tyrannie *des Rooms en antichrists* en de schrikkelijke *afgoderij van het pausdom* door zijn machtige arm verlost heeft”.

Het *onverminkte* artikel 36 der Ned. Geloofsbelijdenis bedoelt met „het rijk des antichrists” geen ander dan hetgeen zijn Hoofd heeft in het Vaticaan!

Dat deze uitspraak der belijdenis door het verbasterd nakroost van de opstellers teniet gemaakt moest en nog moet worden (zo al niet in theorie, dan toch temeer in de praktijk) behoeft nu geen nader betoog. Het loslaten van de belijdenis der Hervorming dat Rome *de antichrist* is, heeft meer en meer de weg gebaand en zelf gediend tot verbroedering met Rome – heeft Rome de nacht in handen gespeeld.

De valse, neo-Gereformeerde leer heeft de ontluikende en al spoedig gekoesterde mening bevestigd, dat er een *andere antichrist* dan Rome moet komen. Laat het volk zich daartoe

blind staren op het *communisme* en andere „ismen”, dan wordt de aandacht vanzelf afgeleid van de ervvijandin van het evangelie van Jezus Christus die *Rome* is! Want men mene niet, dat het Gereformeerde volk zich nu wel van Kuyper gedistantieerd heeft, op dit zowel als andere punten; verre van dat. De leerling overtreft ook hier de meester.

Verzamelaar dezer citaten is een geval bekend, waarbij een afgescheiden predikant en zijn kerkeraad het houden van een inleiding op een jeugdbijeenkomst van zijn kerk verhinderden uit vrees, dat in dat referaat gezegd zou *kunnen* worden dat Rome de antichrist is! Dit is één geval uit talloze, waaruit blijkt dat de grote Godsmannen der na-Reformatietijd al (zoals Bunyan, Owen en Vitringa) goed hebben gezien, dat vóór de komst van het vredelijk op een vreselijke wijze met Rome geheuld zou worden door de afvallige kerken der Hervorming. En daarom zal dit verraderlijke protestantisme ook delen in hetzelfde oordeel als over de Roomse antichrist is aangekondigd, Openbaring 18:4.

De grote *hervormers* die zij *zeggen* te volgen, hebben zij *tegen*. Zo:

LUTHER. „Deze theorie toont voortreffelijk aan, dat de *Paus inderdaad de ware antichrist* is, die boven en tegen Christus zich verhoovaardigt en verheven heeft, aangezien hij immers niet wil dat er Christenen behouden zijn zonder zijn macht, die evenwel niets is en die door God noch verleend noch opgedragen is . . . Dit nu doen voorzeker Turken noch Tartaren, hoezeer zij ook grimmige vijanden der Christenen zijn; maar zij laten toe, dat in Christus gelooft al wie dat wil; en zij nemen aan een schatting en uitwendige ofwel lichamelijke gehoorzaamheid van de Christenen.”

CALVIJN. „Dat de antichrist in de tempel Gods zou zitten, hebben Daniël (9:27) en Paulus (2 Thessalonicenzen 2:4) voorzeggd. Wij menen, dat de *Paus van Rome de leider en voorman van dat snode en verderfelijke rijk* is . . .

Sommigen menen, dat wij *te kwaadsprekend en brutaal* zijn, wanneer wij de *Roomse Paus de antichrist* noemen. Maar wie

dit menen, begrijpen niet dat zij Paulus van onmatigheid beschuldigen, die wij navolgen; ja uit wiens mond wij zo spreken. En opdat niemand ons tegenwerpe, dat wij de woorden van Paulus, die naar hun zeggen op wat anders betrekking hebben, verkeerd verdraaien en (ten onrechte) doen slaan op de *Roomse Paus*, zal ik in het kort aantonen, dat ze niet anders dan van het *Pausdom kunnen verstaan* worden.

Paulus schrijft, dat de antichrist in de tempel Gods zal zitten. Wanneer de Geest ook elders het beeld van de antichrist beschrijft in de persoon van ANTIOCHUS, toont Hij aan, dat zijn koninkrijk zal gelegen zijn in grootsprekerij en Godslasteringen (Daniël 7:25). Hieruit merken wij op, dat zijn tirannie meer gaat tegen de zielen dan tegen de lichamen, daar ze zich tegen het geestelijk rijk van Christus verheft. Verder, dat ze van die aard is, dat ze niet de naam van Christus noch die der Kerk wegneemt, maar veeleer Christus tot een voorwendsel misbruikt, en onder te titel van *kerk* als onder een *masker* schuil gaat.

En ofschoon alle ketterijen en sekten, die er van den beginne geweest zijn, behoren tot het rijk van de antichrist, geeft Paulus, wanneer hij voorzegt, dat er afval zal komen, met die beschrijving toch te kennen, dat die zetel der verfoeilijkheid dan zal opgericht worden, wanneer een algemene afval de Kerk in beslag zal hebben genomen, ook al volharden veel leden der Kerk hier en daar in de ware eenheid des geloofs. En wanneer hij daar aan toevoegt, dat de antichrist te zijner tijd begonnen is in het verborgen het werk der ongerechtigheid te werken, hetgeen hij later openbaar zou maken, dan begrijpen wij daaruit, dat deze ellende niet door één mens aangebracht zou worden en ook niet met één mens zou eindigen.

Verder, wanneer hij de antichrist door dit kenteken aanwijst, dat hij Gods eer zal roven om die aan zichzelf toe te kennen, dan is dit de voornaamste aanwijzing die wij volgen moeten bij het zoeken van de antichrist; vooral wanneer dergelijke hoogmoed voortgaat tot een openbare verstrooiing der Kerk.

Daar dus vaststaat, dat de *Roomse Paus* onbeschaamd op zich overgebracht heeft al wat alleen eigen was aan *God* en

vooral aan *Christus*, behoeft men er *niet aan te twijfelen*, dat hij de *aanvoerder en hoofdman* is van het Goddeloze en verfoeilijke *rijk van de antichrist*." (Institutie, vert. Sizoo, IV, 11, 12 en IV, VII, 25).

Hoewel het vorengaande meer dan voldoende is om de tegensprekers de mond te stoppen, die zeggen dat de belijdenis ten deze *niet duidelijk genoeg* is, zullen wij nog andere vooraanstaande Godgeleerden uit de Kerkgeschiedenis laten spreken.

GOMARUS, in „Opera Omnia, Disput XXI” zegt: „De grote antichrist is de *Roomse Bisschop*, langzamerhand opgekomen door de doeltreffende werkzaamheid van Satan, uit de velerlei afval der Kerk, van de leer van Christus; en eindelijk door de instorting van het Romeinse rijk openbaar geworden . . .”

WILH. À BRAKEL, „Redelijke Godsdienst”, I, 581: „XLV. De vraag is: *Wie is de antichrist?* Wij antwoorden met *alle* protestanten, *de Paus van Rome*.” Volgen uitvoerige argumenten.

HELLENBROEK, „Vragenboekje”: „Wie is het hoofd van de Kerk? Jezus Christus, Efeze 5:23. Is dat de Paus van Rome niet? Neen, *die is de antichrist*. Waarom? Omdat alles in hem vervuld is, wat van de Antichrist voorzegt is, 2 Thessalonicenzen 2:1-11.”

JOH. À MARCK, „Het merch der chr. Godgeleerdheid”, – hfdst. 32, deel 19, blz. 884/4: „Boven andere vijanden der Kerk van deze wereld munt de antichrist uit. Door welke wij *niet*, in een *algemene* zin, verstaan allen die zich als vijanden tegen Christus opwerpen zoals Johannes zegt, 1 Johannes 11:18, en zoals men zowel van Oosterse als Westerse antichristen pleegt te spreken; maar met een meerdere *die grote* antichrist, die ons de Schrift voorzegt heeft dat komen zou, en die zij ons beschrijft als een *afvallige* en *mens der zonde*, een *zoon des verderfs* enz.

Wij *kunnen niet twijfelen*, of hierdoor wordt verstaan *de gehele reeks der Roomse Pausen*, sedert hun openlijke afval van het

ware geloof, en hun volkomen heerschappij over de Christelijke Kerk . . ." (ook dit wordt vervolgens uitvoerig verklaard en bewezen).

A. ROTTERDAM in zijn „Verklaring van de Ned. Gel. Bel.", blz. 256: „Vraag. Van wie bedient de duivel zich voornamelijk om Gods Kerk te bevechten? Antw. Van de *antichrist*, dat is, zo één die zich *vlak tegen Christus* aankant, ofschoon hij *voorgeeft* vóór Christus te zijn. Vraag: Wie verstaat gij door de antichrist? Antw. In het *algemeen* alle *dwaalgeesten*, die zich als vijanden van Christus opwerpen, gelijk Johannes in die betekenis zegt, 1 Johannes 2:8b „zo zijn ook nu veel antichristen geworden". Maar in het *bijzonder*, de *Paus van Rome* met zijn navolgers, 1 Johannes 2:8a „gelijk gij gehoord hebt, dat de antichrist *komt*".

Hoe *algemeen* onder de Godgeleerden van die tijd dit gevoelen was, kan ten overvloede nog blijken uit het navolgende:

H. BRINCK, „Schriftuurlijk licht over de zekere en min zekere tijd van de *val des antichrists*" (1688) blz. 290: „Wie de antichrist is – de *Paus van Rome* – daarover zijn *al de Protestanten het onder elkaar eens*" (wordt bewezen). – „Die van het pausdom, horende dat wij hun paus voor de antichrist erkennen, maken daarover *geen klein geschreeuw* . . ."

Het is opmerkelijk, dat wat *toen de Rooms en als tegenbewijs leverden, nu door de „Protestanten" wordt aangevoerd*. „Bewijs", dat door onze Vaders krachtig weerlegd is!

JAC. KOELMAN verwijt een Frans predikant (P. Jurieu) wiens verklaring van de Openbaring Koelman besteed – dat Jur. meer dan een derde van zijn boek had besteed om aan te tonen, dat de Paus de antichrist is: blz. 146, „Gelijk gij meer dan een derde daarvan besteed hebt om aan te tonen, dat de paus de antichrist is, *hetwelk onder de Gereformeerden buiten twijfel staat* en honderdmaal op het krachtigste *bewezen is*, zodat wij daarover uw boek *niet van node hebben*" (Zie: „Sleutel tot de Openbaring").

Hodge, Systematic Theology III, 813, erkent *nog in 1873*, dat het de algemene opvatting der Protestant is, dat de profetieën aangaande de Antichrist speciaal verwijzen naar het Pausdom! En zo blijkt overduidelijk, dat het standpunt ten deze van: WALDENZEN, BEGHARDEN, WICKLEFF, HUSS, SAVONAROLA; de *Spaanse Protestanten* en de *martelaren en hervormers* tot lang na de Hervorming zelf door de Kerken der Reformatie werd gedeeld.

Uit de vorige eeuw willen wij verder nog noemen de held van het *Zwitserse reveil*, L. Gaussen. In zijn verklaring van de profeet *Daniël* lezen wij op blz. 522, in een verhandeling over het beest der Openbaring: „Dat beest is en blijft altoos de *heerschappij der Latijnen*; en wat dit reeds, behalve zijn hoofden en zijn hoornen, klaarblijkelijk zou bewijzen, is die *vrouw die* het beest ment en daarop te paard zit; omdat de Heilige Geest, terwijl Hij, haar *Babylon* noemende, haar (in vers 18 cap. 17) als *Rome* bekend maakt, en *omdat geen uitlegger, hervormde of roomsgezinde daaraan ooit getwijfeld heeft*. Integendeel, allen bevestigen dat het Rome is . . ."

Ook predikers als MacCheyne, Ledeboer en H. de Cock lieten geen ander geluid horen, al klaagt Ledeboer er over, dat men hem van het brengen van nieuwigheden beticht. Intussen verbaze men er zich niet over, dat men deze leer haast nergens meer gelooft. God heeft dit zijn knechten in de vorige eeuwen immers al duidelijk willen openbaren! Uit het vele, dat wij ten bewijze kunnen aanvoeren, kiezen wij nu maar alleen de verklaring van de Openbaring door de Schotse Godgeleerde,

JAC. DURHAM: „. . . Nog eens, het blijkt hier ook, dat *velen* op Rome *zo verzot zullen zijn* in haar te bewenen, zelfs na haar ondergang; hetwelk zekerlijk niet zou kunnen, indien zij deze profetieën verstonden.

Het is dan niet te verwonderen, dat dezelve voor *velen zo duister* is, dewijl zij de *antichrist alsdan zo zullen aankleven, alsof hij de antichrist niet was*; zo schijnt het, dat *velen* dit Babylon bij deszelfs *verwoesting verdedigen* zullen, alsof het dit Babylon niet was waarvan hier gesproken wordt; *gelijk de Joden steeds*

de klare profetieën van Christus en van hun verwerping van Christus blijven verwerpen . . ." (nl. tot nu toe). (Verklaring van Openbaring 18.)

MOEILIJK – TOEN EN NU!

„Het is voorzeker moeilijk, ja bij de mens onmogelijk, om de Paus van Rome uit Gods Woord te bewijzen dat hij de *antichrist* is, dewijl hij zich verbeeldt een navolger van Christus te zijn”.

Ds. HENDRIK DE COCK („Levensbeschr.” blz. 242)

„In navolging van enkele Franse synoden, ziet men in de Paus de antichrist en acht men zich door dit brandmerk van alle dieper onderzoek ontslagen . . . Wij althans kunnen ons moeilijk een uitlegger denken die, met de Heilige Schrift voor zich, een historie van de antichrist zou kunnen denken, gelijk de pauselijke macht deze drie eeuwen heeft opgeleverd.”

DR. A. KUYPER („E Voto Dordraceno”, deel II, blz. 43)

„Het *loslaten* van de *verklaring der hervormers*, dat de *Paus van Rome de antichrist is*, heeft echter meer en meer de weg gebaad tot een verbroedering met Rome, die over de landen der Hervorming de Roomse Kerk de macht in handen heeft gespeeld, die zij in deze tijden oefent . . .”

Ds. G. H. KERSTEN („De Ger. Dogmatiek”, blz. 318)

Ds. Hendrik de Cock heeft nog krachtig vastgehouden aan de *aloude* leer, dat Rome de antichrist is. Dr. Kuyper heeft gemeend daar radicaal een punt achter te moeten zetten. *Historisch bedrog* moest daartoe dienstbaar zijn! Want niet alleen maar „enkele Franse synoden” hebben gesteld dat Rome de door de Schrift getekende antichrist is, maar het is het standpunt geweest van de *gehele Gereformeerde Kerk der eeuwen*. Dit hebben we reeds genoegzaam bewezen en zullen we straks verder aantonen.

Ds. Kersten kon *terugzien* op hetgeen Kuyper bereikt heeft! *Verbroedering met Rome*, door het *loslaten* van de verklaring der Hervormers, dat Rome de antichrist is!!

„Niets kan zo kostbaar zijn, of het moet achterstaan, wanneer het de bestrijding geldt van de antichrist; door aan die bestrijding zoveel mogelijk deel te nemen, zal het eerst recht blijken, of onze godsdienst ons meer waard is dan de inblazingen ener kortzichtige wereldsgezindheid”, aldus CALVIJN in zijn commentaar op Jesaja 30:22.

Vandaar dat Dr. Kuyper het *nieuw-Calvinisme* presenteerde; alléén in naam verwant aan Calvijn. Het was beter geweest, als hij mét de *zaak* ook de *naam* maar had prijsgegeven. Het zou alles veel duidelijker geweest zijn! Geen wonder dat Dr. Kuyper ook onze vaders niet meer wenste te volgen in hun *schriftuurlijke* verwachting van de bloeitijd voor de kerk na Israëls aanneming. Want als dat zo is, dan moet ook Rome de antichrist zijn! Het één is onlosmakelijk verbonden met het andere. Waar de juiste leer omtrent de *antichrist* weg is, daar is ook de gehele *toekomstleer* weg!

Moeilijk – toen en nu! Moeilijk was het in de tijden van Ds. De Cock om de Paus te bewijzen, dat hij de antichrist is; moeilijk is het in deze tijd het verbasterde nakroost der Hervormers te bewijzen dat Rome de antichrist is!

Al het spreken en schrijven in onze tijd, dat de antichrist nog *komen moet* – even voor het einde der wereld – is niet door de Heere en het Profetische Woord geleerd, maar komt uit de antichristische school zelf; die *leugen* is afkomstig van de Bisschop van Mauxs. Het is Rooms en uit het hart van onze *doodsvijanden* gesproken, als men een andere antichrist en een ander beestenrijk *verzint*, dan hetwelk de Heilige Geest zo klaar als het maar behoeft met de vinger aanwijst, en dat men durft te leren, dat de antichrist nog te komen staat. En al verzucht een bekend predikant, in een niet minder bekend blad, „Wij zijn dwaas en blind. De Heere geve ons verstand met Goddelijk licht bestraald en verwaardige ons als met de kamerling van Candacé het niet te weten” (het gaat hier ook over de *toekomstleer*!), wij verwerpen zulke geestesgesteldheid die veelal kenmerkend is voor deze kringen, van ganser harte en willen vragen naar de „oude paden”, naar de uitleggingen

onzer godzalige vaderen, die Ds. De Cock aanprijst, als zijnde „niet misgetast hebbende”.

AFBRAAKTHEOLOGIE

Deze theologie heeft vooral in deze eeuw „baanbrekend” werk verricht. *Gebroken* met de gegeven uitleg van de Reformatorische Kerk en „gebroken bakken” uitgehouwen. Dát is vrijwel over de gehele linie het kenmerk van de Westeuropese theologie.

Dr. R. J. van der Meulen schrijft in zijn werkje „De Antichrist”: „Dat de paus de antichrist is, *mag als een overwonnen standpunt worden beschouwd*” (!) Hij wijst er op, dat de kerk der Reformatie dat wél gesteld heeft, maar . . . dat HUGO DE GROOT met deze karikatuur van Schriftverklaring radicaal gebroken heeft. Wie Dr. Kuyper en al zijn discipelen dus navolgen is duidelijk; wie en wát zij verwerpen is niet minder duidelijk.

Dr. M. v. d. Valk stelt in „De naderende antichrist in het licht van de wereldcrisis”, „de *eeuwenlange* opvatting, dat de Roomse kerk en het Pausdom de antichrist zouden zijn, moet dan ook geheel en al verworpen worden”. In dit werkje worden in één adem protestanten en roomsen als „christenen” genoemd. Dáaraan zijn degenen in het algemeen te kennen, die ontkennen dat het Pausdom de antichrist is!

ROME – HET PAUSDOM – DE DOOR DE BIJBEL GETEKENDE ANTICHRIST

Wij verwerpen met al wat in ons is de *valse*, de *niet reformatorische*, de *on-Bijbelse* leer, dat de antichrist nog te komen staat. Wij beseffen terdege, dat we met een dergelijk standpunt de toorn van vrijwel geheel „Reformatorisch” Nederland op ons laden. Ja, wij beseffen, dat we daarmee zelfs gevaar lopen; want de vijand slaapt niet. Van dat gevaar was bij voorbeeld Hendrik de Cock zich volledig bewust. Dat blijkt o.m. uit zijn brief aan de Gouverneur en de Staten van de provincie Groningen. Hij schrijft: „Indien ik daarom kan aangevallen

worden, o, oordeelt dan zelf mijne heren; dan sta ik dagelijks in gevaar om door de Paus van Rome en de Inquisitie-meesters opgeëist en ter dood veroordeeld te worden, omdat ik hem evenals de Hervormers en onze vaderen, op grond van Gods Woord, de antichrist en de hoer van Rome genoemd heb”.

Aan het provinciaal kerkbestuur te Groningen: „Ook Luther en Calvijn, om maar van zovele duizenden martelaren en andere Godsmannen te zwijgen, moesten die niet zodanig schijnen in de ogen van het verduisterd Rome, daar zij de paus het hoofd hunner zogenaamde Catholieke Kerk, die hun leringen en daarmee ook Gods Woord verwierp, *de antichrist noemden* en daardoor de verschrikkelijkste verwarring veroorzaakten; *doch met recht, daar zij Gods Woord voor zich hadden en de Paus tegen dat woord zich aankantte?*”

We zouden nog lang door kunnen gaan met Ds. De Cock te citeren. Dit is echter niet mogelijk; het kort bestek van deze verhandeling laat dat niet toe.

Wie ontkent, dat Rome *de* antichrist is, heeft de kerk der eeuwen *tegen* zich; heeft *Gods Woord tegen* zich. Onze gereformeerde vaderen hebben *zeer duidelijk én uitvoerig* uit Gods Woord én de historie *bewezen*, dat *Rome de antichrist is*. Het is *niet waar* wat de heer H. Verweij in „*Koers*” van 3 nov. 1973 schrijft, dat het het euvel is van alle reformatorische schrijvers, dat ze de „leer der laatste dingen” *zwak en zeer schetsmatig* behandeld hebben. Onze vaderen hebben deze zaken *zeer uitvoerig* aangesneden; zó zelfs, dat de *gedegen* onderzoeker zich gedurig verwondert! Ds. De Cock dacht daar anders over dan „*Koers*”! Maar „*Koers*” kan de „onhoudbare en averechtse” Bijbeluitleg van onze „vaderen” – in Kuyper’s voetspoor – uiteraard niet aan haar lezerskring voorhouden! Dat is immers een *overwonnen* standpunt?!

L. GAUSSEN, de held van het Zwitserse Reveil, dacht er wel anders over. Sprak er over zoals Ds. De Cock, zoals degenen die in zaligend, door Gods Geest gewerkt geloof oordelen en „de geesten beproeven of ze uit God zijn”!

We citeren een weinig uit een redevoering van Gaussen,

uitgesproken in de theologische school van Genève, bij haar heropening op 3 oktober 1843: „Zie daar, wat in de oude wereld, Jupiter, Mercurius, Mars, Diana en al die goden omverwierp, die haar gedurig zovele eeuwen in bezit hadden. Ziedaar, wat de voormalige macht der Pausen in half Europa, voor driehonderd jaren, vernietigde. Ziedaar wat de biechtstoelen, de heilige stoelen, de gesneden beelden en al de afgoden van het hedendaagse Rome zal doen vallen, zoals wel eer de wichelarijen, de altaren, de Jupiters en de beelden van het oude – *het Woord met geloof gehanteerd!* En nu dan, in de getuigenis van dat Woord roep ik thans Uw aandacht op een gewichtig punt, dat *onophoudelijk* voor Uw ogen moet zijn, wanneer gij met Rome te doen hebt; ik wil spreken van een leerpunt onzer vaders, dierbaar en heilig, doch maar al te zeer verwaarloosd en vaak miskend in onze kerken, hoewel God ons, om er de waardij van op prijs te stellen, vele nieuwe gronden gegeven heeft, die onze vaders niet hadden. Dat leerpunt is, *dat Rome het Babylon is*, waarvan Johannes gesproken heeft, *de Paus, de mens der zonde, de zoon des verderfs*, waarvan Paulus heeft gewaagd; *het Pausdom de kleine hoorn*, waarvan Daniël heeft gesproken. Ik zou U willen aantonen dat deze leer, sedert bijna duizend en tweehonderd jaren, gedurig in de kerke Gods beleden, daarin niet werd miskend, *als die van een verzoekende engel, dan in de tijden van verflauwing en ongelooft*”.

Gedegen en uitvoerig toont Gaussen – *met Gods Woord in de hand* – aan, dat Rome de door de Schrift voorzegde antichrist is. In een later te volgen uitvoerig *dogmen-schriftuurlijk* betoog, hopen wij deze gehele rede van Gaussen op te nemen. We citeren nu alleen nog het volgende uit zijn slotwoord: „Mijne Heren! Deze schets van het zevende hoofdstuk van Daniël zal, hoop ik voldoende zijn, om te doen zien met hoe overvloedig veel licht de Heilige Schriften het leerstuk vaststellen, waarover ik U heb onderhouden. Nog schitterender stralen zouden uit de profetieën van Paulus en Johannes over hetzelfde onderwerp uitschieten. Wellicht kom ik er te eniger tijd op terug. Maar wat hebben wij nu uit dit alles als slotsom te maken?

1. Dat onze voorvaders terecht dit leerstuk in hun geloofs-

belijdenissen opnamen. 2. Dat gij, op Uw beurt, het met zorg moet bestuderen, ten einde U voor te bereiden om *hetzelfde te prediken*. 3. Dat het niet slechts een wapen inzake van geloofstvist is, maar dat het voor de gelovige ziel een onuitsprekelijke vertroosting insluit. De Paus predikt ons er Jezus Christus in, vermits aan het einde van de regering van de mens der zonde, de Schriften ons altijd die van onze Verlosser aantonen, Zijn heerlijke toekomst onzer vergadering tot Hem, het welgelukzalig duizendjarig rijk en de heerschappij der heiligen. 4. Dat er niets meer vermogend is, dan dit leerstuk, om Rome rechtstreeks te bestrijden. Even gelijk wij tijd zouden verliezen, indien wij, om Jezus te prediken, ons vergenoegden met Zijn volmaaktheden te beschrijven, in plaats van te zeggen „Dat is de Christus” – zo ook verliezen wij veel tijd indien wij, om de Paus te weerleggen, ons vergenoegen met zijn ketterijen en zijn wanbedrijven aan te tonen, inplaats van te zeggen, „*dat is de mens der zonde!*” 7. Door de overdenking van deze waarheid, zult gij U bekrachtigen voor Uw taak; zult gij U toerusten voor de aannaderende moeitevolle dagen; zult gij de profetische bazuin horen, die slaat om het heilige leger Gods te bemoedigen; zult gij U wapenen tegen de vervolging, en, zo het nodig ware, tegen het martelaarschap!”

Bij deze enkele uitspraken van Gaussen moeten we het laten. Tot zijn gehoor zei Gaussen nog, dat de prediking van de leer, dat Rome de antichrist is, *Gods volk zal verblijden!*!

Wij willen opwekken om de huidige „afbraaktheologie” vaarwel te zeggen en terug te keren tot de krachtige leer der Hervorming. „Laat ons onze voetstappen richten in de weg der Hervorming; dit is de *zekerste weg om de val van de antichrist te verhaasten*.” „Vraagt men: wanneer zal het getij keren voor de kerk der Hervorming? Ik antwoord: wanneer zij zich meer algemeen tot God zal keren, en niet eer!”

Deze uitspraken, resp. van BUNYAN in „De val van de antichrist” en van FLEMING in „Opkomst en ondergang van Rome's Pausdom”, stellen ons voor ogen, dat de huidige christenheid, inplaats van haar voetstappen te richten in de weg der Hervorming, haar voeten almeer richt in de gangen van de antichrist.

Uit de geschiedenis der Reformatorische Kerk hebben wij nu genoegzaam bewezen wie de antichrist is. Deze antichrist staat niet te komen; doch heeft zich al eeuwen gezet in de tempel Gods! Het uitgebreide en uitgewerkte *Schriftbewijs* hopen wij in een volgende publikatie – te verschijnen bij uitgeefster dezes – te leveren. Thans meenden wij te moeten volstaan met het gegeven dogmen bewijs.

DE VAL VAN DE ANTICHRIST

Deze zien de waarlijk reformatorische christenen *met groot verlangen tegemoet!* Daar hebben onze vaders *reikhalzend* naar uitgezien!

Die val van Rome gaan we tegemoet en is zeer nabij. Het is al een oude overlevering onder de Joodse leraars, dat de *verwoesting van Rome* en de *herstelling der Joden* omtrent op dezelfde tijd zal plaatsvinden. De vermaarde DAVID KIMCHI zegt in zijn commentaar op de profeet Obadja: „*Als Rome verwoest zal liggen, zal er een verlossing voor Israël ontstaan*”. Het is zeer wel mogelijk, dat de Joodse meesters toch niet mis hebben getast. Rome en Jeruzalem zijn wel eens de 2 magnetische polen van het profetische Woord genoemd. Als de Heere dan straks weer Jeruzalem zal verkiezen en Hij Jeruzalem zal stellen (tot) *een lof op aarde*, dan is het vanzelfsprekend, dat Rome radicaal zal moeten verdwijnen. Dan zal het even zeker en vreselijk ondergaan als het Babylon der oudheid. Als God, mede door de bekering van Israël, de kroon gaat zetten op het werk der Reformatie, dan zal het grote Babylon van de aardbodem moeten verdwijnen. En al zegt deze ontuchtige vrouw in haar hart: „Ik zit als een koningin en ben geen weduwe, en zal geen rouw zien”, Openbaring 18:7b, haar verwoesting zal even zeker komen als het Babylon der oudheid, en haar plaats zal niet meer gevonden worden.

H. WIRSUS zegt er van: „Nog een *groter* toekomst van het Koninkrijk Gods is te wachten, *wanneer Babylon geheel als met een slag zal vallen en het rijk van de antichrist verstoord zal worden en hetgeen vervuld wordt*, hetwelk in Openbaring 18 wijdlopij

beschreven is . . . Die val van het rijk van de antichrist zal *vergezelschappen* de doorluchtige bekering van het Joodse volk tot Christus de Heere, welke aan de ganse kerk een *leven uit de doden zal aanbrengen*.”

Hoe *ver we weg zijn* en hoezeer *alles* in Kuypertiaans spoor is – zelfs waar we het allerm minst zouden én moesten verwachten – *bewijst* het werkje van Ds. P. OVERDUIN (Rotterdam) over „Van de komende antichrist tot het Nieuwe Jeruzalem”. De predikant schrijft letterlijk: „De tijd nadert, dat de antichrist zal geopenbaard worden” en „In het systeem van de antichrist is geen plaats meer voor de paus”. De schrijver stelt wel, dat Rome *ten onder* zal gaan. In het spoor van GREIJNDANUS meent Ds. Overduin, dat dit door de antichrist zal geschieden! Met zulke theologie wordt alles maar duisterder. Dan moet zeker de één of andere atheïstische stroming de strijd aandoen tegen Rome? Maar de door de *Schrift* getekende *antichrist* komt gans en al niet uit de verf als zijnde *atheïstisch* – niet *anti-godsdienstig*! Integendeel! Het wil wat zeggen „*de verborgenheid der ongerechtigheid*”!! Dát is Rome, en dát heeft ze haar gehele historie door *bewezen*, tot *onze dagen* toe! De „*verborgenheid der ongerechtigheid*” zal – onder een *godsdienstige schijn* – tot het einde toe, strijden tegen de „*verborgenheid der godzaligheid*”! Een gezegende dag zal het zijn als die *schijnvriend*, die grootste vijandin der Reformatie, de *erfvijandin* vanaf de geboorte van ons land, zal ondergaan. Eenvoudige mensen als vrouw Van Schuppen (men zie de brochure „De oordelen Gods over Nederland”) en anderen die een blik van God kregen in de toekomst, mogen niet meer genoemd worden. Men leze zelf eens hoe zij de val van dat *Roomse Babylon* zag!

NOG EEN TOP-OPENBARING VAN DE ANTICHRIST?

Deze vraag is dermate belangrijk, dat we er niet geheel aan voorbij kunnen gaan. Hoewel wij ook in een uitgewerkte studie hier diepgaand op in hopen te gaan, menen we

toch in deze korte schets, hierover iets te moeten zeggen.

Wij achten dit een *zeer wel mogelijke*, doch nog *onzekere* zaak. Dat dan de *collectieve* antichrist zijn *top*-openbaring zal hebben in een *individuele* is eveneens zeer wel mogelijk. Er zijn schrijvers geweest die gemeend hebben, dat Rome nooit meer die macht zal kunnen uitoefenen, die zij gehad heeft in het verleden. Anderen daarentegen hadden een geheel andere mening.

GAUSSEN heeft als zijn mening uitgesproken, dat Rome nog eenmaal – kort voor haar algehele ondergang – een allervreselijkste vervolging teweeg zal brengen. Bij zijn studie over de profeet Daniël is hij tot die conclusie gekomen. Hij zag voor de Latijnse wereld een zeer wrede vervolging tegemoet. U kunt deze gedachten van GAUSSEN lezen op de blz. 251 t/m 253. Anderen zijn van oordeel geweest, dat er nog wel een geweldige verwoesting door Rome zal worden aangericht, maar dat de *ware kerk* dan wonderlijk beveiligd zal worden.

JOHN BUNYAN heeft ook een zeer donkere tijd voorzien, kort voor de val van de antichrist. Hij zegt van die tijd o.m.:

„... Zodat er, ten minste naar mijn mening, zulke verwoestingen in de kerk van Christus zullen aangericht worden, vóór de val van de antichrist, dat er voor een tijd, nauwelijks een christelijke geest of een ware zichtbare levende kerk van Christus op de wereld gevonden zal worden... Het zal dus in de *laatste dagen der heerschappij van het beest* het lot der kerk zijn, om *zwak en zwenkend in hun belijdenis te zijn*, daar de dappere helden vooruit zijn gegaan”.

Wie herkent hier reeds niet *onze* tijd? Ook het „betere” gedeelte der kerk zal weinig of geen kracht meer hebben; „zwak en zwenkend”. LEDEBOER bezong het profetisch in de vorige eeuw: „God breekt pilaren af, waardoor het huis gaat zinken. De dragers worden min, schoon er nog enk’le zijn. God blaast de lichten uit die hier en daar nog blinken; en daar Hij neemt het *zijn*; wat er dan, dan *schijn*?”.

Ook hierin zien wij in de Kerk der Reformatie allerwegen de *schijn*, door te ontkennen – ja zelfs te *bestrijden*! – dat het bloeddorstige *pausdom* – de antichrist is! En toch: „De kerk van God zal niet bloeien naar behoren totdat *Rome verwoest is*; de

wereld zal niet in een goede toestand verkeren, *voordat Rome verwoest is*; het Koninkrijk van Christus zal niet bevestigd zijn *totdat de antichrist verwoest is*; er zal *nimmer vrede op aarde zijn*, totdat de antichrist verwoest zij; en God heeft beloofd, dat er vrede en waarheid zijn zal en heerlijkheid, *wanneer Rome verwoest is*; en zullen wij dan zwijgen?” Aldus BUNYAN met wiens spreken wij ons van harte verenigen en: „*O gij die des Heeren doet gedenken! Laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen, en zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige en totdat Hij Jeruzalem stelle een lof op aarde*”! – Jesaja 62:6b en 7.

Over het onderzoek der profetieën

A. LANDREBEN: „Verklaring van de zendbrief aan de Thessalonicenzen”.

Hoofdstuk 5:20 „*Veracht de profetieën niet*”. „De apostel wil, dat wij de profetieën niet zullen verachten, „En veracht de profetieën niet”. In de grondtekst staat een woord, hetwelk te kennen geeft uit kleinachting iets te verachten; zie hiervoor: Handelingen 4:11 – Romeinen 14:10 – 1 Corinthe 16:11 – Galaten 4:14.

Want datgene, waar wij *geringe* gedachten van hebben, wordt door ons licht geacht. De apostel wil zeggen; zie toe, dat de profetieën bij U niet in kleinachting komen, om die te verachten, maar maakt *veel werk* van het *profetische woord*, en laat Uw lust in hetzelfde zijn, om dat te overdenken dag en nacht. Daartoe had de apostel grote en gewichtige redenen.

Ten eerste: Nemen wij het woord profetie voor de schriften der profeten, buiten welke ten tijde van Paulus nog vrijwel geen andere boeken in de handen der gemeente waren, zo is het zeker, dat niemand deze profetieën verachten mag, maar hij is *verplicht* die te onderzoeken en de wijsheid die daarin gevonden wordt, in des Heeren vreze na te speuren als zilver en verborgen schatten, Spreuken 2:4. Dit tot zijn eigen en zijns naasten stichting. Want waartoe menen wij, dat God de schriften der profeten, benevens die der Evangelisten en der apostelen aan de kerk van het Nieuwe Testament zo genadiglijk heeft geschonken? Is het niet om die hoog te achten, te onderzoeken, te lezen en te horen, om tot het rechte verstand van dezelve te komen? *Buiten twijfel*; daarom zei de Heere tot de profeet Habakuk, „Schrijf het gezicht en stelt het duidelijk op tafelen, opdat *daarin leze* die voorbijloopt, Habakuk 2:2.

Ten tweede: Het is niet alleen de Joden maar ook ons allen belast. Zoekt in het Boek des Heeren en leest; niet een van deze zal er feilen; het een noch het andere zal men missen; want

mijn mond zelf heeft het geboden, en Zijn Geest Zelf zal ze samenbrengen, Jesaja 34:16.

Zullen wij daarvan overtuigd worden, dat niet een van de beloften Gods zal feilen noch missen, zo is het onze *plicht de profetieën te onderzoeken*, acht te geven op de handelingen Gods, het één met het ander te vergelijken en zo te leren verstaan *hoe ver God zijn beloften vervuld heeft en wat wij nog volgens zijn toezegging te verwachten hebben*. Immers, al wat tevoren geschreven is, (waaronder ook de profetieën begrepen zijn) is tot onze lering, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hope zouden hebben. *En daarom mag niemand de profetieën verachten*, maar een ieder moet ze *naarstig onderzoeken*.

Wij mogen hier gebruiken de woorden waarmee Hosea zijn profetie besluit en zeggen: Wie is wijs? die versta deze dingen; wie is verstandig? die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen maar de overtreders zullen daarin vallen. Te meer moeten wij ons voor het verachten der profetieën wachten, omdat God aan de ene zijde zulk een zwaar oordeel dreigt degenen die ze verachten. Tot de wet en tot de getuigenis, zo zij niet spreken naar deze woorden, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben. Welk oordeel de Joden ook overkomen is, omdat zij geen acht gegeven hebben op de wet en op de getuigenis, waarin zo duidelijk van Christus en Zijn Koninkrijk geprofeteerd is, zo is hun de dageraad van het Evangelie niet opgegaan, zie ook Jesaja 6:9–11.

En aan de andere zijde worden zalig geprezen de getrouwe onderzoekers van dezelve, daarom leest ge al in het begin van de Openbaring aan Johannes: Zalig is hij die leest, en zijn zij die horen de woorden dezer profetie, en die bewaren hetgeen in dezelve geschreven is; want de tijd is nabij. Dit zelve bevestigt de Engel aan Johannes ook in het laatst van zijn gezichten; Deze woorden zijn getrouw en waarachtig en de Heere de God der heilige Profeten heeft Zijn Engel gezonden, om zijn dienstknechten te tonen hetgeen haast moet geschieden. Ziet ik kom haastelijk; Zalig is hij die de woorden der profetie dezes boeks bewaart. Willen wij van Gods oordeel ontvlieden, begeren wij die zaligheid die God aan de ver-

standige lezers en bewaarders der profetie belooft, te genieten; *wij moeten de profetieën niet verachten.*

Daarenboven, de heilige God heeft naar Zijn ondoorgrondelijke wijsheid de zaken zo geschikt, dat het Evangelie zijn vastigheid vindt in het Profetisch Woord, en dat wederom zijn vervulling in het Evangelie. Wat is er nu nodiger voor ons geloof, alsdat wij ten volle verzekerd worden van de waarheid van het Evangelie? Maar daarvan worden wij ten volle overtuigd, wanneer wij de profetieën onderzoeken, wanneer wij letten op hetgeen dat Mozes en de Profeten, van de Messias en van hetgeen Hij moest lijden en doen, mitsgaders van Zijn opstanding en ingang in de heerlijkheid voorzegt hebben; en dat alles vergelijken met de waarheid van het Evangelie, zo vindt ons geloof in die zoete overeenstemming zijn versterking, dan zijn wij verzekerd, dat de Christus deze dingen lijden moest en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan, Lucas 24:26. Die dan de profetie veracht, die zoekt geen versterking voor zijn geloof en toont weinig bekommerd te zijn voor de waarheid van het Evangelie.

Nog eens, moeten wij niet, zoveel in ons is, trachten te bevorderen de *bekering der Joden*? Zeker, daartoe verplicht ons niet alleen de liefde die wij hun schuldig zijn, maar ook de eer van Christus en de *uitbreiding van Zijn koninkrijk*; maar zullen wij hen tot het geloof in Christus bewegen, wij moeten hen overtuigen, dat onze Jezus, in welke wij geloven, de Christus en de Messias is.

Dit kunnen wij niet doen, indien wij onkundig zijn van hetgeen Mozes en de Profeten van de Messias hebben voorzegt.

Eindelijk, willen wij in alle wisselbeurten van de wereld onbewegelijk blijven staan in de Heere en ons vertrouwen niet wegwerpen, wij moeten *veel werk maken van het Profetisch Woord*, hetwelk ons niet alleen voorzegt, dat de kerk een zware strijd met de vijanden der waarheid moet uitstaan, opdat haar dit niet onverwachts overkome; maar het *verzekert ons ook van een heilzame uitkomst*, dat God Zijn kerk eens redden zal uit al haar benauwdheid, en dat zij zich eens zal verlustigen in de Heere, Jesaja 58:14. Dit is hetgeen ons doet hopen op de Heere en Zijn toezeggingen en met lijdzaamheid doet wachten op Zijn

heil, zeggende met de Profeet: Ik verwacht de Heere, mijn ziel verwacht en ik hoop op Zijn Woord. Mijn ziel wacht op de Heere, meer dan de wachters op de morgen. Israël hope op de Heere, want bij de Heere is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing.

Dewijl dan die troostrijke beloften, die God aan Zijn kerk in de *profetieën* gedaan heeft, zulk een krachtig voedsel aan onze hoop geeft, zo blijkt al wederom, *hoe onbetamelijk het voor een christen is de profetieën te verachten.*

Menen wij het woord profetie hier voor de Heilige Schriften te moeten verklaren en toe te passen, ook die mogen wij niet klein achten, veel min verachten, zo anders het woord van Christus rijkelijk in ons zal wonen in alle wijsheid en de kennis bij ons vermeerderd worden.

God heeft aan zijn kerk beloofd, dat in het laatste der dagen de aarde vol van kennis des Heeren zal zijn, gelijk de wateren (de bodem) der zee bedekken, Jesaja 11:9; dat de wetenschap zal vermenigvuldigd worden, Daniël 12:4; dat er niet zal zijn het kostelijk licht en de dikke duisternis. Maar het zal een enige dag zijn en het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen, Zacharia 14:6, 7."

Op een andere plaats, sprekende over de komst van Christus tot Zijn kerk in het laatste der dagen, en het letten op de tekenen daarvan, zegt hij o.m.: "Daar ziet elk dan vanzelf, dat Hij ook wil, dat wij *nauwkeurig de tekenen der tijden zullen gadeslaan*. Ja, het zou geen *minder zonde*, nog *verschoonlijker zorgeloosheid* zijn in ons, op dezelve *niet te letten*, als in de *Joden*, dat zij *niet konden onderscheiden de tekenen der tijden*, die de komst van de Messias in het *vlees* moesten voorafgaan . . ."

JOH. D'OUTREIN: „Korte schets der goddelijke waarheden”.

Blz. 27, „ . . . Men roept „Kennis genoeg, was er maar practijk genoeg!” En men zoekt alzo een *voorwendsel* voor zijn *onwetendheid*; alsof men ooit kennis genoeg kan hebben. En alsof de practijk uit de kennis niet voortvloeit; ja, alsof er practijk zou kunnen wezen zonder kennis en alsof het niet een voornaam gedeelte is van de practijk der Godzaligheid de

verborgenheden Gods te onderzoeken en Gods Wet te overdenken dag en nacht . . .

Het is waar, niemand is een waar kind van God of hij moet kennen de noodzakelijke waarheden van het Christendom en zoveel als tot de zaligheid van node is. Maar dit is niet genoeg voor een edelmoedig Christen. 't Is ook waar; God kan wel met weinig kennis een mens zalig maken; doch dit moet geen oorkussen zijn van onwetendheid. Het is de vraag niet, wat God kan doen, *maar wat onze plicht is.*

Blz. 381, Vraag: Wat haalt gij tot betrachtning uit dit hoofdstuk? (Bedoeld is het voorgaande hoofdstuk, handelende over de tekenen der tijden, die de verschijning van Christus ten oordeel moeten voorafgaan.)

Antw.: 1. De wijsheid en goedheid Gods te erkennen en te prijzen, dat Hij zo nauwkeurig heeft kunnen en willen bepalen, alles wat Zijn kerk onder het Nieuwe Testament wedervaren zou.

Vraag: Wat moet onze betrachtning daaromtrent zijn?

Antw.: Dat wij de profetieën van het Oude en Nieuwe Testament niet *ledig* bij ons moeten laten liggen, maar die *naarstig naspeuren* om niet alleen daaruit enige algemene waarheden te leren, maar te beschouwen, wat God volgens dezelve reeds gedaan heeft, nog doet en doen zal in Zijn kerk tot aan de voleinding der eeuwen, 1 Thessalonicenzen 5:20, „Veracht de profetieën niet”.

Vraag: Wat zegt gij dan van degenen die in dit werk nalatig zijn of hetzelfde verachten?

Antw.: Op hen past hetgeen Christus zeide, Mattheüs 16:3, „Gij geveinsden! het aanschijn des hemels weet gij wel te onderscheiden, *en kunt gij de tekenen der tijden niet onderscheiden?*”

En zij weigerden de gangen onzes Gods en Konings in Zijn heiligdom te zien, hetwelk de kerk zo een prijzenswaardig werk oordeelt, Psalm 68:25, „O God! zij hebben Uwe gangen gezien, de gangen mijns Gods, mijns Konings, in het heiligdom”.

Vraag: *Maar daar is immers geen voordeel voor de ziel in, dat men zich daarin bezig houdt?*

Antw.: *Daar is zoveel voordeel in, dat God er de zaligheid aan verbindt, Openbaring 1:3.”*

C. MELL: „Inleiding tot de onderzoeking der profeten”.

„Het onderzoek der profetische waarheid brengt met zich een zeer grote nuttigheid en verkwikkelijke vergenoeging der ziel; zodat ik ronduit mag zeggen, dit is de kern der wijsheid die van boven is geopenbaard, de allervergenoegelijkste spijs der mannen in Christus, de luthof en het paradijs van een God lievend gemoed.

Wat is toch Gode betamelijker, dan de gangen van Zijn heiligdom, door naarstig onderzoek der Heilige Schrift klaar ten toon te spreiden? Wat is er vergenoegelijker, dan toe te zien, dat al Gods beloften ja en amen zijn; dat eerder hemel en aarde vergaan zullen, dan dat er één jota onvervuld zal blijven van alles, hetwelk door de heilige profeten gesproken is? Was het de *Joden* een *schande*, en werden zij billijk door Jezus, de mond der eeuwige wijsheid, *bestraft, omdat zij de tekenen der tijden niet in acht namen*, dan moet het *zeerlijk* voor de *christenen* een slechte eer zijn daarin onervaren te blijven, inzonderheid in deze laatste tijden, waarin wij die beloften hebben, dat velen het zullen naspeuren en dat de wetenschap zal vermenigvuldigd worden. Was het niet een straf van God, wanneer Hij Zijn volk geen profeten gaf? waarom dan ook de Israëlitische kerk in Psalm 74 klaagt, „wij zien onze tekenen niet meer, daar is geen profeet meer, noch iemand bij ons, die weet hoe lang”.

Derhalve zou het gewis een slechte zegen zijn voor de kerk in deze laatste ouderdom der wereld, wanneer de Schriften der Profeten een verzegeld boek zouden blijven, hetwelk niemand kan openen, een verzegelde fontein, waaruit niemand scheppen kan, of een verboden boom, waarvan men de rechte vruchten niet kan plukken; maar zich moet vergenoegen met de ver afgevallen bladeren der gemene zedelijke waarheden.

Wij hebben de voorbeelden der heiligen voor ons, die ons in het onderzoeken der Profeten ook in hun tijd zeer loffelijk zijn voorgegaan, gelijk als Daniël, Jesaja, Petrus, ja Christus zelf. Wij hebben voor ons het uitdrukkelijk bevel, „*veracht de profetieën niet*” en „*blust de geest niet uit*”. De gelovigen van het Nieuwe Testament moeten zijn als een verstandig huisvader,

die uit de verborgen schatkamer van Gods Woord oude en nieuwe dingen kan voortbrengen. Worden de verachters der Profeten voor vijanden van God verklaard en de redeloze dieren gelijk geoordeeld, wie zal het dan durven bestaan de heilige mening dergenen te oordelen, die zich benaastigen om in de geopende geheimkamer van Gods Woord wat dieper in te gaan?

O! hoe geduldig zal het kleine hoopje der rechtvaardigen ook de hardste stoten van Gods besluit uitstaan als het gewaar wordt, hoe alles naar Gods raad en het woord Zijner Profeten geschiedt, hoe de kerk dat moet lijden en door zulke tegenspoeden hun Heiland ter heerlijkheid navolgen. Een gezicht van beter tijden zal de vervolgingen des te verdragelijker maken, wanneer Christus' bruid ziet, hoe de kerk van hun Heere daardoor gereinigd en als zuiver goud uit zulk een vuur te voorschijn komt.

O! hoe zal het bedrukte Sion zijn hoofd omhoog heffen en de voorbreidselen van de komende Jezus tot Zijn heerlijkheid tegemoet treden. En wanneer de kerk ziet, hoe de Engel des Verbonds zich door de heirlegers der vijanden, die haar omringd hebben, zal doorslaan; zal men dan niet de vrolijke vreugdestemmen van Christus' bruid horen, „kom haastelijk mijn Liefste, en wees gelijk een ree of een welp der herten op de bergen der specerijen”.

H. VAN ALPHEN: „Over het rechte gebruik der Profetieën”.

„Het is daar en boven klaar, dat het oogmerk van des Heeren Geest in het geven der Profetieën niet is te voldoen aan verkeerde nieuwsgierigheden van de lieden dezer wereld, om daaruit eens te gaan zien, wat er na dezen en van tijd tot tijd te wachten staat. O neen, de profetieën zijn voor de kerk en niet voor de wereld, en het voorname oogmerk waarom ze aan de kerk zijn medegedeeld is, opdat de gunstgenoten Gods hun Heere en Koning op allerlei wijze verhogen en verheerlijken zouden over hetgeen *geschied is* en van tijd tot tijd *geschieden zal* . . .

En nademaal vele zaken die te wachten zijn, juist niet zo schielijk, maar langzaam en trapsgewijze moeten komen, zo

is men *verplicht* daaraan als een werktuig de hand te lenen en het zijne toebrengen; ofschoon men al met zekerheid zou weten, dat de volle vervulling dezer zaken in een nog toekomstende tijd zal vallen, die bij onze ganse leeftijd niet daar zal zijn . . .”

Als Gods Kerk zovele eeuwen geleden met zulk een heilige ijver werkzaam was met de profetieën, terwijl zij met *zekerheid* wist, dat de volkomen vervulling daarvan nog lang niet zou plaatsvinden, hoe moesten wij dan bezig zijn met deze *Godspraken*; wij, die de vervulling gaan zien en daarvan reeds getuigen zijn! Hoe ontzettend, dat de kerk dezer eeuw deze doorluchtige zaken geheel in handen heeft gelaten van de sekten, welke altijd datgene *bederven*, wat de Kerk *verwaarloost*! En we dienen ons ver te houden van allerlei *fantasieën*, zoals „*opname van de gemeente*”; recentelijk weer naar voren gebracht door Ds. M. Cohen op de Belg. Evang. Zondingsdag, volgens verslag van het R.D. van 3 nov. 1973. De Bijbel *sprekt* daar niet van al *legt* men dat *erin* en al „*maakt*” men het! Wij dienen al zulke fantasieën en zo velerlei vleselijke gedachten te verwerpen, zonder in het andere *zondige* uiterste te vervallen; door de Schrift tegen te spreken, de profetieën te verachten en onze gereformeerde vaders te verwerpen.

Alleen maar klagen?

„Maar wat kunnen onze gezamenlijke jammerklachten baten?“, mag ik hier met de woorden van een vermaard leraar van onze Nederlandse kerk zeggen: „Wat kunnen onze jammerklachten baten, indien wij tot wegneming of verbetering der klaagstof geen *werk beginnen?* . . . Met *zuchten* en *klagen* wordt er niets *hersteld*; maar wil men een zaak ten uitvoer brengen en daarin vorderen, *men moet het werk in 's Heeren mogendheid aangrijpen en met alle macht doen*, hetgeen onze hand gevonden heeft. Het is dan niet genoeg omtrent grote ondernemingen zeer zwaarhoofdig te zijn, vele soorten van bekommernissen voor te wenden, op uitzonderingen afgericht te zijn en ondertussen de eerste poging niet te durven wagen. Wil men een zaak beijveren, dan moet men zwarigheden opruimen en te niet maken, om ze met bedachtzame wijsheid tevens te ontknopen. Wie vangt iets gewichtigs en ongewoons aan, waartegen geen bedenkingen kunnen geopperd worden? Zou men daarom het werk niet aanvaarden, maar in de steek laten? . . .”

Deze uitspraak en meerdere kan men vinden in de voorrede van de „Nuttige samenspraken” van W. THEMSEN. De opwekkingen en aansporingen van deze predikant uit de 18e eeuw mochten eens tot beschaming zijn van een godsdienst, die van geen herstel van het rijk Gods in deze aardse bedéling meer wil weten en zeker niets moet hebben om dit grote werk aan te vatten of voor te staan. Men *praat* nog wel over onze gereformeerde vaders, maar men wil geenszins *doen* wat deze mensen gezegd hebben. Men koestert zichzelf in een vleselijke gerustheid, maar om het Koninkrijk Gods bekommert men zich niet meer, behoudens het egocentrische „als ik het maar heb”. Wat er verder gebeurt en gebeuren zal – wie heeft er oog en hart voor? Onze godzalige vaders hebben dat wel gehad, hetgeen we al op velerlei wijze hebben aangetoond en nog aan zullen tonen, opdat er mogelijk eens een opmerken en een wederkeren kome!

Men lere eens vragen naar Christus en Zijn zaak, inplaats van naar kerken en kringen, die almeer het spoor en de leer der Reformatie verlaten, om straks vreselijk onder te gaan. Want een vreselijke verwoesting zal de Heere moeten gebruiken om plaats te maken voor Zijn gemeente, die *thans* haast niet meer aan de dag treedt en gezien wordt, al is het christelijk Westen vol van schijn en vertoon van Christenheid. En hoewel deze *vernieuwing enkel Gods werk* zal zijn, zo zullen wij nochtans dat werk trachten te bevorderen met alles wat wij doen kunnen en de uitkomst aan de Heere over laten; hetgeen iets geheel anders is, dan de velerlei „vonden” onzer dagen, dat het Gods tijd nog niet is, dat wij er toch niets aan kunnen doen, dat het maar de Heere voorbij lopen is, enz. enz.

Hoe geheel anders THEMSEN en met hem de keur onzer oud-vaders hebben gesproken kan als volgt overvloedig blijken!

„. . . Zeg mij eens, op welke wijze zal er dan een betere kerkstaat, die immers naar de inhoud van het profetisch woord verwacht wordt, geformeerd worden? Zal dit zonder gewone middelen toegaan? Door een schielijke kracht Gods, in een ogenblik, alsof Hij zeide: Daar zij licht en er was licht? Niets minder dan dat. Hiertoe zal Hij mannen verwekken, die komen in de Geest en de kracht van Elia, om de harten der vaders te bekeren tot de kinderen en de ongehoorzamen tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen. Dezen, met de geest der wijsheid en der vrijmoedigheid beziel, zullen alle ergerenissen uit de kerk *zoeken* weg te ruimen, kwade gewoonten afschaffen, sleurdiensten de bodem inslaan, zonder aanzien van personen handelen naar waarheid en gerechtigheid, de sleutelen van het Koninkrijk der Hemelen rechtmatig gebruiken, de kerkelijke tucht zonder mensenvrees beoefenen, de deur voor snode zondaren en godvergetene onkundigen sluiten en weren al wat onrein is van de heilige plaats, de poorten voor het rechtvaardige volk openzetten, dat volk, dat de getrouwheden zijns Gods bewaart; en dus de weg banen voor Koning Jezus, waardoor Hij voorspoedig rijden kan op het woord Zijner waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid. Door zulke middelen stellen wij ons de vorming van een betere

kerkstaat voor, vrienden; en ik denk, dat elk onzer verplicht is, om daar de eerste steen aan te leggen. Doch dit kan niet geschieden door een blote overtuiging van, en een grote klacht over het verval onzer kerk; maar door een *dadelijke handhaving ter verbetering van het werk*. Eenmaal moet toch de eerste maal zijn; laten wij het staan op onze nazaten en die op hun nakomelingschap, zo is er in eeuwigheid geen verwachting van herstel of beterschap; *hadden zo onze kerkhervormers in vroeger tijd ook gehandeld*, nog heden waren wij in de baarmoeder van het Pausdom opgesloten en nog zagen wij het heerlijke genade-licht niet over onze tenten opgaan. Maar zou ook een dapper krijgsheld, wanneer hij zijn leger in disorde zag en tevens deerlijk besprongen en gekwetst van de vijand, zijn wapentuig spoedig ter aarde werpen en mismoodig uitroepen: Hier is geen kans van herstel, hier is geen hoop van behoudenis; het is alles verloren! Neen, neen. Des te sterker zal hij ze aangrijpen en met een leeuwenhart de schedel zijner vijanden zoeken te vermorzelen. Of zou een timmerman die een overvloed van kalk en steen had en zijn huis door vervaarlijke stormwinden breuk op breuk geleden had en daardoor aan het wankelen geraakt was, aanstonds zeggen: Hier is geen raad tot wederopbouw, de breuken zijn te groot geworden! Neen, hij zou veeleer vaster werk maken, de fundamenten versterken en alles zodanig herstellen, dat hij voor het aandruisen van grote wateren en het verheffen van vliegende orkanen niet te vrezen heeft.

Zo betaamt het de geestelijke krijgshelden onder de bestorming van de grootste tegenstrevers het Evangeliezwaard links en rechts te zwaaien, om het aan alle kanten te doen glinsteren voor het aangezicht der vijanden, met een rechte leeuwenmoed op hun slagorden aan te dringen en die met de wapentuigen Gods te verpletteren; want in de allerheetste gevechten worden de heldhaftigste krijgslieden eerst recht ontdekt.

Zijn dan de muren van Jeruzalem zo deerlijk vervallen, is er breuk op breuk gekomen? Dan is het ten hoogste nodig, dat men des Heeren tempel bouwt, dat men het vervallene herstelt, de reten vertuint en alles nauwkeurig voorziet, opdat

het niet geheel in duigen geraakt en spoedig in nare puinhopen verandert; hetgeen God genadiglijk verhoeden wil!

Welke reden bestaat er om vervaard te zijn? Immers, indien God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Zouden wij daarom versagen en onze vrijmoedigheid uit dien hoofde verwerpen? Neen, de aloude voorbeelden van Jezus en de apostelen *moesten ons leren ons gedrag naar het hunne te regelen*, opdat wij volgens hun voorbeeld trachten getrouw te zijn.

Daarom moeten de handen aan het werk worden geslagen, en die het *kwaad ziet*, moet hetzelfde niet *alleen betreuren, maar ook verbeteren*. Schijnen er naar het *uiterlijk aanzien* geringe middelen voor te zijn, des te meer moeten wij werken, opdat onze getrouwheid voor God geopenbaard wordt; in gevaarlijke tijden leert men eerst de helden kennen, laat de ijver van Wiclef, Petrus Waldus, Johannes Hus en Hieronymus van Praag, die van Luther en Calvijn en anderen niet verzwegen, ons in wankele tijden tot een voorbeeld strekken, om hun *voetspoor kloekmoedig te volgen*. Die een weinig met de geschiedenissen bekend is, weet ook in welke duistere tijden, in welk een ruwe eeuw deze beroemde mannen zijn opgestaan, hoe zij het met de Heere gewaagd hebben en welke wonderlijke daden zij in Zijn naam gedaan hebben. Hadden zij op de hoeveelheid van mensen gezien en alleen op zichtbare middelen hun vertrouwen gezet, nooit zou het gezegende werk der hervorming zo ver zijn doorgedrongen, nooit het rijk van de antichrist zo ver ten onder gebracht en vernietigd, zo niet deze strijdbare helden, met duizendmaal meer zwarigheden dan wij bezet, in de mogendheden des Heeren waren doorgebroken."

Sprekende over de geweldige moeilijkheden en benauwenissen die plaats vonden toen het Evangelie zich begon te verspreiden, gaat Themmen aldus voort:

„Is dit in 't eerste grondleggen van Jezus tempel zo geweest, ik heb nog geen andere gedachten, of het zal *even voor deszelfs voltooiing zich also sterk openbaren*; want wie kan begrijpen, dat er zovele duizenden van mensen, die nu al onfeilbaar menen christenen te zijn, nog overtuigd moeten worden van hun bedriegelijke inbeeldingen en deswegen eerst heidenen moeten

worden, (of laat ik liever zeggen, eerst weten moeten, dat zij in zichzelf en in Gods ogen niets meer dan heidenen zijn, en dus gans dwazen), voor dat zij tot rechtschapen christenen kunnen geformeerd worden, eer dat dezulken van hun ingekankerde vooroordelen gezuiverd en van hun hoogten afgestoten worden want een mens die zich inbeeldt een reeks van jaren een christen te zijn geweest, ja reeds van zijn geboorte af, van het tegendeel te overtuigen en te tonen dat hij nog in zijn dode natuurstaat leeft en met de heidenen op een lijn staat, dit is geen gemakkelijk werk en gaat met grote moeite gepaard. Maar ik vraag nog eens, wie kan het anders begrijpen, daar de troon van het beest omgekeerd, zijn macht verbroken en Babels geblankette hoer naakt uitgekleeft zal worden; wanneer de waarheid van het Evangelie over de godslasterlijke leugenleer zal zegepralen; wanneer de heidenen door de geloofskennis overtuigd, uit de stikdonkere nacht der onkunde, onder een doordringende bestraling van de glansrijke zon der gerechtigheid, zullen opdagen en in het licht van Gods aanschijn wandelen; wanneer de koningen van de eindén der aarde zullen aankomen, hun rijkdommen en scepters voor de voeten van Jezus nederleggen, al hun heerlijkheid in Zijn Koninkrijk inbrengen en zich aan Zijn heilige wetten onderwerpen; wanneer ook het afgedwaald Israël, door het woord der Godsspraak overtuigd van Jezus Messiasschap, tot de gemeenschap der kerk zal naderen en juichen op de hoogte van Sion; wie is van gedachte dat deze dingen zonder voorafgaande tegenstand, ja zonder strijd tot den bloede toe, zullen uitgewerkt worden en wie gelooft niet dat God ten dien einde overheden en leraren verwekken zal, die *alles* voor de zaak van Jezus zullen opzetten? Schromen wij dan vrienden, om wegens opschudding de verbasterde zeden van onze kerk te herstellen, daar we nog van overheden, die de geloofsbelijdenis en de gemeenschap der Gereformeerde kerk zijn toegedaan, tegen de woede der dwaalgeesten en vijanden van buiten gedekt en beschermd worden? Wat zouden wij dan niet schromen wanneer wij eens in het hart van het bloeddorstig Pausdom of het woedend heidendom met de kracht der waarheid zouden indringen en van geen bescherming der christen-vorsten om-

ringd werden? *Zoeken wij onze eigen kerkstaat wegens gevreesde tegenstand niet te verbeteren, hoe zouden wij anderen reformeren? Dit is geheel onmogelijk!*

Het is altijd zo geweest en het zal ook wel zo blijven, dat wie Gods zaak recht handhaafden voor half wijzen en gans dwazen zijn uitgekreten."

Verder behandelt Themmen uitvoerig wat de plicht is van gemeenteleden en predikanten, om een voorbeeld te zijn voor de wereld en mede te werken aan het herstel van Sion.

Een enkele gedachte halen we daarover van hem aan. Wie in de gelegenheid is leze zelf het geheel eens na. Men zal dan kunnen vaststellen, dat ons christendom niet veel maar *alles* tekort komt.

„Zo betaamt het, dat ieder ten spoedigste de reformatie beginne en de handen aan het werk sla:

De ouders in hun huizen, om hun kinderen en overige huisgenoten in de leer des geloofs te onderwijzen, tot een heilige wandel aan te sporen en dus een geestelijke tempel te stichten ter ere van de God Israëls.

De onderwijzers in hun scholen, om dezelve tot een vruchtbare kweekhof van de kerk te maken, opdat er te zijner tijd spruiten van Gods planting uit mogen voortkomen, waarin de Heere verheerlijkt en zijn volk verblijd kan worden.

En wij, leraars, moesten het ook daarop aanleggen, om in het grote werk onzer bediening gestadig en zonder ophouden te werken tot uitbreiding van Jezus Koninkrijk, ja te allen tijde werkzaam zijn, om de zaak van God met ernst te handhaven en alzo onze bediening heerlijk te maken. Doch hiertoe wordt vereist:

Om niet alleen krachtig en onderscheiden te prediken en door een eenvoudig vertoog van de goddelijke waarheid zijn toehoorders te overtuigen van de noodzakelijkheid der godzaligheid.

Maar men moet ook, inzonderheid in zulke tijden van onkunde, de catechisatiën vermenigvuldigen, om daardoor eenvoudigen door veel vragen en antwoorden de eerste beginselen van onze geloofsleer in te scherpen en hen voor te lichten op de weg des heilighdoms, want hoe meer onderricht hoe ge-

oefender christenen; dit zal de ondervinding overal leren."

Voorts gaat Themmen zeer uitvoerig in op het huisbezoek van de predikant en noemt dit hoogst noodzakelijk en waardoor, mits goed gehandhaafd, veel herstel aan Gods vervallen kerk toegebracht kan worden. Zo beëindigt hij zijn uitvoerig betoog hierover als volgt:

„Krachtig prediken en catechiseren acht ik wel hoogst noodzakelijk ter bevordering van kennis en ware godzaligheid, maar door getrouw huisbezoeken verbeeld ik mij toch de grootste voortgang tot een reformatie onder ons Christendom, hoewel het een niet van het andere moet gescheiden worden."

Tracht dit nu eens te verwezenlijken in een tijd waarin de leraars zo geldzuchtig zijn geworden. Geldt dit niet vooral de „zwaardere" kringen, waarvan diverse predikanten veelal 1, 2 en meer avonden in de week „uit preken" gaan; na afloop snel afrekenen en weer naar huis terug? Of doen zulke predikanten ook huisbezoek in de gemeenten waar zij voorgaan? Wat heeft men ook juist daar weinig voor Gods Koninkrijk en veel voor eigen eer en genot over. Komt het ook dáárdor, dat men in het geheel niet wil weten, dat Jeruzalem nog eens tot een lof op aarde gesteld zal worden?

Themmen en onze vaders hebben dit geweten. Onder de titel „De heerlijkheid en sterkte van Sion in het laatste der dagen" sprak Themmen het slotwoord uit op de *Synodale* vergadering der kerk te Groningen in mei 1724.

Weet men niet meer, dat deze leer in die dagen zo algemeen was, dat op vergaderingen der synodes hierover gesproken werd, als over de hoop der kerk? We hopen D.V. later uit deze redevoering meer weer te geven dan het stukje waarmede we thans eindigen:

„Doch wie weet ook niet, hoe een nodige zaak het is, om bij zulke gelegenheden een schets van die heerlijke kerkstaat van latere dagen aan alle burgers van Sion voor te stellen, opdat het jammerlijk verval van Gods kerk veel helderder zou doorstralen, trage handen en slappe knieën aangezet worden . . . opdat de dag eens aanbreekt om Gods wonderdaden aan de navolgende geslachten te verhalen en men dus de grond legt, waarop men zulk een heerlijke kerkstaat verwachten kan."

„O Jeruzalem! ik heb wachters op uw muren besteld, die gedurig al de dag en al de nacht niet zullen zwijgen. O gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen! En zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige, en totdat hij Jeruzalem stelle (tot) een lof op aarde" (Jesaja 62 : 6 en 7).

Met klagen *alleen* wordt er niets bereikt, hoezeer er ook nu, ja vooral nu, overvloedig reden is tot klagen. Maar er is ook *verwachting*! Van dat klagen én die verwachting geeft het volgende uittreksel van een brief, geschreven door een onbekende (doch alleszins bevoegde opmerker) aan Jacobus Koelman, genoegzaam blijk.

„Zouden niet, mijn waarde heer, al deze dingen, met hetgeen er nog in overvloedige mate zou kunnen worden bijgevoegd, een rechtgeaard beminnaar van Sions welstand, het hart met vele smarten doorsteken en met een bittere ziel doen uitroepen: „Ikabod, Ikabod, de eer is uit Israël weggevoerd." Zou het hem zijn tranen niet tot spijsze maken dag en nacht, over de breuk der dochter Sions, die zo groot is als de zee? Zou het hem niet de Heere doen achterna lopen, terwijl nauwelijks iemand zich opmaakt om te bukken onder de roede van de Heilige Israëls en „ach" uit te roepen over al deze gruwelen?

Is het nu niet de rechte tijd, om met een uitgestorte ziel, de Heere aan te lopen als een waterstroom, met dat: „hebt Gij dan Juda ganselijk vergeten? Heeft uw ziel aan Sion een walg? Waarom hebt Gij ons dan geslagen, dat er geen genezen aan is? Waar zijn Uw ijver en Uw mogendheid; zij houden zich tegen ons in?"

Ja dit betaamt, omdat er nog hoop is ten deze aanzien en grond om te verwachten, dat Jeruzalem nog eens worden zal tot een lof op aarde. Daar is nog balsem in Giliad en Sions heemeester leeft. Wat kan er meer wezen tot verkwikking van een liefhebbende ziel, die gaarne de Koning in Zijn schoonheid en zijn Kroon bloeiende op Zijn hoofd zag, dan de zekerheid van Gods goede woorden, waarmede Hij Sions herstel en Babels val, zo wijldloepig heeft voorspeld?

Eenmaal gewis zullen de Koninkrijken der aarde Godes en

zijns Christi worden, en de kennis des Heeren de aarde vervullen, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken. Dan, als het licht der maan zal zijn als het licht der zon, en het licht der zon gelijk aan dat van zeven dagen. *Wanneer de ware Salomo, de vredevoorst bij uitnemendheid*, heersen zal van zee tot zee en van de rivier tot aan de eindender aarde; als de ingezetenen van dorre plaatsen voor Zijn aangezicht zullen knielen en Zijn vijanden het stof lekken. Als alle koningen voor Hem zullen buigen en alle heidenen Hem dienen, en Hij het huis Zijner heerlijkheid zal heerlijk maken, en de kinderen van Sions onderdrukkers buigende tot haar zullen komen, en alle haters zich zullen krommen voor haar voeten: want het volk en het Koninkrijk, 't welk haar niet zal dienen, zal uitgeroeid worden. Als Gods oude volk, dat reeds zo lange tijd heeft gezeten zonder Koning en zonder vorst en zonder opgericht beeld of altaar, zonder Ephod en Terapfim en Godsspraken, zich zal bekeren, en zoeken de Heere hun God en David hun Koning, en vrezen de zullen komen tot de Heere en Zijn goedheid in het laatste der dagen. Wanneer de *volheid der heidenen* zal ingegaan zijn en gans Israël zalig worden, en daarop weder een *nieuwe volheid van heidenen* zal worden toegebracht; want zo Israëls vermindering de rijkdom is geweest der heidenen, hoe veel te meer haar volheid! Daar wordt met recht op gewacht, als op een leven uit de dood. Wanneer de edelen der volken zich zullen vergaderen tot het volk van de God Jacobs, en de schilden der aarde des Heeren zullen zijn.

Maar ik zou mij te lang ophouden en uw geduld misbruiken, bijaldien ik het groot getal der heerlijke beloften wilde ophalen, voor het laatste der dagen. Zij zijn ook u zeer wel bekend. Ach, dat de Heere onze ziel wilde ontvonken in liefde en lust tot de gedachtenis Zijns naams, opdat wij met ons ganse hart, Hem smekende mochten toeroepen: „och, of Israëls verlossing uit Sion kwame en de Heere de gevangenen Jacobs wederbracht!” Want hun Goël zal uit Sion komen en de ongerechtigheden van Jacob afwenden. En moest niet de tegenwoordige wangestalte van het Sion naar de geest en van haar kostelijke klederen, ons te meer aanzetten en geenszins doen verflauwen in het hopen op deze belofte? Want als Sion

zal zeggen dat haar hoop is vergaan en haar verwachting van de Heere, dan zal Hij haar uit haar graven doen opkomen en doen bekennen dat Hij de Heere is. Als men naar de wand zal tasten als de blinden, en gelijk degenen die geen ogen hebben; op de middag van het Evangelium als in de schemering; als de waarheid struikelt op de straten en als de Heere zal zien dat er geen recht nog voorbidder is; dan zal Zijn arm hem heil beschikken en Zijn vijanden te schande maken. Dan zal men Hem vrezen van de opgang der zon tot aan haar ondergang. En als de vijand zal komen als een stroom, zo zal de geest des Heeren de banier tegen hem oprichten en Sions Verlosser zal uit Sion komen om de ongerechtigheden af te wenden van Jacob. Want als de benauwdheid zal zijn, hoedanig nooit geweest is, dan zal Michaël de grote vorst opstaan; en zo zal Jeruzalem herbouwd worden, doch in benauwdheid der tijden.

Doch gelijk wij nu het groot verval der kerk gelegen vinden in de wangestalte van haar wachters: zo is ook dit geen van de minste beloften voor latere tijden, dat de Heere Zijn volk herders geven zal naar haar hart; herders, die Christus kudde zouden weiden met wijsheid en met goed verstand, en niet meer met vleugelen van haar wegvliegen. Ja de Heere zal dan zelf op een bijzondere wijze haar weiden, en Zijn schapen rukken uit de hand van haar nietige herders en zelf hen tot een leraar zijn. En wanneer Hij haar opzieners en haar drijvers rechtvaardig zal gemaakt hebben, dan zal Hij de onreine geest uit het land wegdoen, en men zal zich wel wachten van een haren mantel aan te doen om te liegen, maar zo zeer verlegen zijn met de naam van een profeet, als men nu dezelve onbezonnen ziet najagen. Dan zullen de ouders, die nu uit verkeerde inzichten, hun kinderen aanzetten tot de bediening des Evangeliums, hen op een geheel andere wijze bejegenen, gelijk dit staat uitgedrukt in het 13e hoofdstuk van de profeet Zacharia. Maar ik zal afbreken, mijn waarde vriend! De Heere zij ons in deze Egyptische duisternis tot licht en levenskracht. Hij verberge onze zielen voor de toekomende toorn, en geve ons Zijn Geest om op hem te wachten. Hij, Die de Waarachtige en Getrouwe is, make ons getrouw en beware

ons, dat wij met de algemene vloed der gruwelen niet wegstromen; want ik bevind, voor mij zelf, dat ik niet vanwege mijn eigen, onuitsprekelijke machteloosheid, maar ook wegens de boosheid van dit krom en verkeerd geslacht, een buitengewone mate van de vrije genade Gods nodig heb. Ach, dat onze algemene ongestalte bij de Heere in gedachtenis kome! Zijn Naam ziet toch het wezen. Ach, dat de doorbreker voor Sions aangezicht doorga! Ontwaak Zuidenwind en kom Noordenwind en doorblaas uw verwoeste hof; opdat zijn specerijen weer mogen uitbotten en Sions Bruidegom lust moge scheppen in de liefelijke planting van Zijn en Zijns Vaders rechterhand! Ach, dat deze winter ten einde lope en de zangtijd genake; dat de granaatboom uitbotte en de wijnstok bloeie dat geloof, liefde en eenvoudigheid, waarheid en algehele zelfverloochening overvloedig ontspruite; dat de woestijn vrolijk juiche, de wildernis bloeie als een roos en 's Heeren heerlijkheid alleszins over ons gezien worde, opdat zijn ziel zegge: „Mijn lust is aan haar!” en men Sion noeme: „de gezochte, de stad die niet verlaten is. „Kom, Heere Jezus, ja kom haastelijk.” Kom haastelijk vrijwillige liefhebbers van verloren mensen en wees gelijk een ree, een welp der herten, op de bergen der specerijen. Na mijn zeer arme en behoeftige ziel aanbevolen te hebben in uw smekingen tot God de Algenoegzame, die uw ziel vervulle uit Zijn rijke volheid.”

Epiloog

„Het is verschrikkelijk met de godsdienst gesteld in Nederland”, verzuchtte Alexander Comrie al! Dat deze uitspraak nu méér waarheid is dan ooit, is onder andere op te maken uit de verwerping van datgene, wat onze „vaderen” hebben nage laten over de „Toekomende Dingen”! Dit is één zaak; doch er is veel meer. Ja, het is uit alles op te maken en af te leiden in het huidige kerkelijk en christelijk leven, dat de vaderen ons als „zieners” de weg hebben gewezen. Het is óók nu – ja vooral en bijzonder nu – verschrikkelijk gesteld met de godsdienst in Nederland. Het ligt verder niet op onze weg hier veel over te zeggen, hoewel er een veelheid van die „verschrikkelijkheid” te vermelden zou zijn. In dit werk hebben we er hier en daar iets van aangewezen. Het is in alle kerkstukken, van wat eens de luisterrijke en ongedeelde Kerk der Hervorming was, vreselijk gesteld. Als overtuigend bewijs van deze stelling is het de bedoeling van de uitgever in de toekomst een werkje uit te geven, over de ontstellende afval in één kerkstuk uit de kerkelijke staalkaart, zoals die in Nederland gezien wordt. De alles wegvagende dijkdoorbraak in de Chr. Ger. Kerken hoopt de uitgever in het daglicht te stellen, als één ontstellend kenmerk, hóe erg het momenteel is.

Hoe erg het ook elders is willen we momenteel nog met één voorbeeld toelichten. Wij wijzen op het blad „In de rechte straat” van ex-priester Ds. H. J. Hegger. Wij doen dit vooral, omdat wij zijn naam reeds genoemd hebben in verband met zijn aanspraak tot een monstrueus mens als Paus Pius XII in zijn boek „Moeder, ik klaag U aan”; een boek, dat de wrange vrucht toont van studie, na het verlaten van de Roomse Kerk, aan de afvallig-reformatorische Vrije Universiteit te Amsterdam der Gereformeerde Kerken; Kerken die nu een halve eeuw lang de leus gevoerd én verwerkelijkt hebben van het „stoelen op eenzelfde wortel des geloofs met Rome”! Het zoetsappige en halfslachtige van Ds. Hegger t.a.v. de antichrist is de vrese-

lijke oogst van de valse boom van het *nieuw-Calvinistische heulen met Rome*! Dáárvan willen we thans niet meer noemen, dan alleen nog dit: dat *strijd tegen Rome nog geen strijden is vóór Christus*. Bij al het huidige werk mag wel de vraag gesteld worden „Is het niet maar *verandering van kerk en van „geloof“*, dat zich hier vertoont; is hier wel sprake van *zulke bekering* als welke wij in de *hervorming* vinden?” Een vergelijking van de *vruchten* „der bekering waardig” bij de huidige ex-priesters met die van de martelaren en Hervormers, valt *merkbaar ten nadele der tegenwoordige en ten voordele van de martelaren en hervormers uit*. Wij hebben waarlijk geen behoefte aan *academische* overgangen vanuit Rome naar het Protestantisme, maar wel aan zulke, zoals HUNTINGTON van ELISABETH MORTON beschrijft!

Voorwerpelijk en in de stelling kan er dikwijls nog wel eens veel goeds worden gezegd, maar als dezulken de stelling *toe gaan passen* komt het *gif* te voorschijn. Het *gif* – in dit geval vooral en bijzonder het *Arminiaanse gif* – van Ds. Hegger, is allervreselijkst in zijn blad van juli/aug. 1973. Ds. Hegger heeft daarin een gesprek met „Willem”; naar wij menen, zijn dochter! De uitdrukkingen van dat meisje die daarin voorkomen zijn al miserabel. Dat is niet de taal van een door schuldbesef getroffen en verslagen, verbroken geest. Dat is wél de taal van de *hippe-godsdienst* van b.v. „the Youth for Christ”, waarin „Willem” zich dan ook prettig beweegt, naar Ds. Hegger ons meedeelt. Ds. Hegger mag de „unieke sfeer” roemen van de „Youth for Christ” te Arnhem; het is alles Amerikaans Remonstrantisme in optima forma! Ds. Hegger vraagt dit meisje o.a.: „Zeg, Willem, kun jij kort vertellen, hoe jij de Heere hebt gevonden en hoe de Heere jou heeft gevonden?” Willem antwoordt, dat zij zich tijdens de opwekkingssamenkomsten in de Westerkerk, „echt aan de Heer heeft overgegeven”! Ds. Hegger stijft dit meisje in haar *waangelooft* en presenteert het als *echt goud*! In het blad van sept. 1973 keert Ds. Hegger zich tegen een briefschrijfster, die haar grote bezorgdheid uitsprak over dit interview en – volgens Ds. Hegger – Willem de *blijde heilszekerheid* trachtte te ontnemen. Ds. Hegger neemt het opnieuw voor zo’n ellendige „beking” op. Wij zijn er stellig, ja rotsvast van overtuigd, dat allen, die enig

begrip hebben van de heiligheid en majesteit Gods en de doemwaardigheid van het schepsel, zich met afschuw van dit vleeselijk en God ontierend gepraat van Ds. Hegger en zijn dochter afwenden.

Bij de import van deze „Youth for Christ” kort na de oorlog, schreef Prof. Kremer van de Chr. Ger. Kerken, „Amerikaanse goederen zijn in het algemeen prima, maar Amerikaanse godsdienst hebben we niet nodig”! Ook de Amerikaanse „opwekkingen” hebben we niet nodig.

Overigens zij het toegegeven, dat, wat Ds. Hegger van tijd tot tijd over de Roomse Kerk zegt, dit deze geblankette hoer niet welgevallig zal zijn. We wijzen er echter op, dat b.v. ook de Jehovah Lasteraars bedenkingen te berde brengen tegen de pauselijke kerk, welke niet mis te verstaan zijn en ook veel waarheid bevatten. Het is echter *alles* half- en lapwerk. Waarom bestrijdt Ds. Hegger Rome niet op een wijze zoals de Hervormers en de mannen der Nadere Reformatie deden? Vreemd en *veelzeggend* is het, dat Ds. Hegger Rome héél anders bestrijdt dan de wereldberoemde autoriteit op het terrein van de Roomse politiek, AVRO MANHATTAN! In de vele werken van deze uiterst bekwame journalist over Rome en het roomse systeem, wordt de hoer naakt uitgekleeft en wordt beslist niet met een fluweel omwonden vinger naar deze moderne Isebel gewezen. Integendeel! *Keihard* wordt de ware aard van – het vooral *huidige* – Rome blootgelegd en dusdanig gedocumenteerd, dat wederspreken van de bewijzen onmogelijk is! Waarom heeft Ds. Hegger in „In de Rechte Straat” nooit de gruwelijke slachting in Yoego-Slavië gesignaleerd, welke onder leiding stond van het pauselijke Rome?

Waarom *verzwijgt* Ds. Hegger deze ontzaggelijke moord op ca. 1½ miljoen Serven, welker grootste schuld het was, dat . . . ze niet rooms wilden worden! Waarom verzwijgt Ds. Hegger, dat als Rome *de kans schoon zag*, ze dit *allerwegen* zou doen?? Deze zaken zijn niet verzwegen door AVRO MANHATTAN! Men leze zijn werk „*Catholic terror today*”. Afgezien van zijn vele andere boeken over het bloedige Rome. Weet Ds. Hegger dit allemaal niet, of is hij *willens* en *wetens* zo onnozel? Weet Ds. Hegger niet van boeken, zoals „*Behind the purple curtain*” van

WALTER MONTANO? In deze boeken wordt het Rome van nu getekend en dát behoorde Ds. Hegger *stelselmatig* naar voren te brengen. Waarom bericht Ds. Hegger ons niet eens uitvoerig over de *Roomse gruwelen* in Noord-Ierland? MANHATTAN schreef er wel een heel boek over! Ként Ds. Hegger dát Rome niet, of wénst Ds. Hegger dit niet te weten? Waarom wijst hij zijn lezers niet op de gruwelen van het *altijd gelijke* Rome, zoals PAUL BLANSHARD doet in „*The Irish and catholic power*”? Blanshard heeft wat anders over en tegen Rome te zeggen dan Ds. Hegger! Eén feit noemen we, hoewel we wel tientallen bladzijden over wilden nemen uit dit omvangrijke werk. Op de blz. 190 t/m 195 verhaalt Blanshard het z.g. „*The Papal nuncio incident*”. Op 31 oktober 1952 werd in Dublin een meeting gehouden over de *Roomse moorden in Yoego-Slavië* in de tweede wereldoorlog. Toen de daar aanwezige Hubert Butler – een protestant – vertelde over de werkwijze van de roomse kerk aldaar in de oorlogsjaren en de houding van Pavelic en aartsbisschop Stepanic (die hij zelf bezocht in de gevangenis) ging het mis. De op die vergadering aanwezige pauselijke nuntius, aartsbisschop Gerald Patrick O’Hara, verliet briesende, met opgestoken haren, de vergadering. De Ierse kranten kwamen de volgende dag met koppen „*Papal Nuncio walks out*”. In de volgende perscampagne werd Butler voor een nationale schurk uitgemaakt en O’Hara werd voorgesteld als een „symbool van het beledigde geloof”! Dit is Rome, altijd hetzelfde Rome: Rome, dat tot op de dag van haar ondergang hetzelfde Rome zal zijn én blijven. En dát Rome houdt Ds. Hegger ons niet voor; dát Rome bestrijdt hij niet! Als „In de Rechte Straat” op een *rechte* wijze Rome zou bestrijden, dan werd er wat anders gezien. De „kromme” wijze van bestrijding deert Rome ten diepste niet! Een man als Louis Gaussen waarschuwde wel voor dit afschuwelijke en goddeloze Rome en hij was van mening, dat dit Rome nog eens allervreselijkst zal woeden. Dit verzuimden wij nog op te nemen, zodat we deze gedachten van Gaussen hier laten volgen. Gaussen heeft gemeend, dat er nog een vreselijke vervolging door de antichrist zal worden aangericht, kort voor diens algehele ondergang. Dat dit stellig mogelijk is en dat

Rome dit *stellig zal doen als zij die macht krijgt* – al of niet in verbinding met andere machten en krachten – zal een man als Manhattan zeker bevestigen!

LOUIS GAUSSEN zegt in zijn verklaring van de profeet Daniël vanaf blz. 540:

„Andere keren, zoals hier, is het een Rome, „een Babylon, de moeder der ontuchtigheden” en „der gruwelen der aarde;” alsdan is alles in haar terugstotende; het is een Jezabel met haar stoutmoedige blikken, versierd met goud en paarlen, maar dronken, dronken van bloed, van het bloed „der heiligen en der martelaren van Jezus Christus!” Zo heeft dan de Schrift ons willen leren, dat in de laatste tijden de democratische heerschappij der Latijnen, uit de afgrond opgekomen en vol van namen van godslasteringen, in zijn verbolgenheden onder de invloed van Rome zal voortreden. Betreft dit het hof van Rome, de Kerk van Rome, de stad Rome?

Zie daar wat wij nog niet kunnen beslissen; maar altoos is het van Rome (allen komen hierin overeen), van Rome, de wrede stad, de grote ontuchtige, het Babylon der laatste tijden.

O Heere! wie zal de benauwdheden der aarde en vooral de benauwdheden van uw volk, gedurende die overstroming der vele wateren, kunnen verhalen, wanneer het beest, tot de volheid van zijn baldadig koningschap gekomen, tegen alle maatschappelijke machten zamengespannen, zonder andere wetten dan de wrede neigingen en de helse invloed der grote ontuchtige, het gebied der Latijnen met zijn voeten zal vertreden; wanneer, van het kanaal tot aan de berg Atlas, van de landengte van Gibraltar tot aan de bergen van Illyrië, een menigte zonder beginselen en zonder mededogen overal haar dwingelandij zal uitoefenen; wanneer de Neroos en de Diocletianen op alle straten zullen zijn, en gij in uw benauwdheid noch rechtbanken, noch overheidspersonen, noch wetten, noch recht voor u zult hebben, omdat het beest zelf, koning op de openbare pleinen en rechter in de rechtbanken, in uw woningen zal binnendringen, aan uw deuren zal aankloppen, u op de grote wegen zal vervolgen, gedreven, altijd gedreven door die Jezabel, dronken van het bloed der heiligen en ge-

leidster van zijn schreden; wanneer, kortom, in de ganse wereld dat grote ontwerp van Lamennais en zijn priesteren vervuld zal worden, die nog zeer kortelings verlangden, dat Rome overal op de democratie van de tot omwenteling gebrachte volken als te paard zou gaan zitten, en die opzettelijk de reis naar Rome hebben gedaan om het aan de bejaarde Gregorius XVI te betekenen. „Wij hadden de hoop gevoed,” zeggen zij: „dat de Romeinse hiërarchie de noodzakelijkheid zou gevoelen, van zich met de volken te verenigen, tot het verkrijgen van hun gemeenschappelijke vrijheid. Het moest haar ten minste vreemd toeschijnen, voegden zij daarbij, dat men tot haar kwam zeggen: zondert u van alle koningen af; reikt de hand toe aan de volken; zij zullen u met hun sterke arm ondersteunen!” Zo sprak Lamennais tot paus Gregorius XVI, die het nog niet wilde begrijpen, zo spreekt de profetie sedert drie en twintig eeuwen, en alzo zal weldra de wereld der Latijnen doen, alzo haar volken, alzo haar koningen, alzo haar Babylon. *Te paard gaan zitten op de democratie*, de nieuwe geest der eeuw besturen, verwarmen en tot haar voordeel doen uitkomen, dit zal haar nieuwe staatkunde zijn. *O, wie zal de verschrikking van die dagen en de verwoestingen van die godverzakende en onmeêdogende democratie kunnen verhalen!* De Romeinse wereld geheel in beweging gebracht en woedend gemaakt door demagogen en priesters; door erkende demagogen en door Jacobijnse priesters! onder de vrouw het beest de Marseillaanse mars uitbrullende! op het beest de vrouw, dronken van Christen-bloed, hare Latijnse litanien zingende, en de beker harer verborgenheden in onreine handen houdende! „Een benauwdheid der volken,” heeft onze Heere Jezus Christus gezegd: „een zodanige benauwdheid, dat men op het aardrijk niet zal weten waarheen te gaan! De zee en de watergolven, die groot geluid zullen geven! de mensen, die het hart zal bezwijken van vrees in de verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen.” O ongelukkige Kerk van onze Zaligmaker! wat zal er te midden dier stormen van u worden, onder de vervolgingen van die Jezabel, dronken van uw bloed; onder de voeten van die waanzinnige schare; onder de slagen van al die koningen zonder beginsel, even als

zonder diadeem, en zonder geweten, even als zonder macht; die hun gezag in de handen der scharen geven, om zich met haar tegen het Lam te verenigen en een laatste krijg tegen de heiligen des Allerhoogste te voeren! „Wie zal u vleugelen als ener duive geven (Ps. 55 : 7, 11), om naar enig oord der woestijn te vliegen en aldaar te rusten, en om u te haasten om van die drijvende wind van de storm te ontkomen, als gij, bij dag en bij nacht, binnen en buiten de muren, het geweld, en de twisten, en de overlast, en de ongerechtigheid zult zien!” Want alsdan zal er voor die Christenen der laatste tijden geen sprake meer zijn, om naar deze of gene stad Geneve, naar het een of andere Holland, naar enig land van vrijheid te vluchten. Waar zal dat land van vrijheid of enig dier oorden, ten minste in onze oude wereld, te vinden zijn, indien het koper, het zilver en het goud, even als het ijzer en het leem, tot stof zullen vermalen worden (Daniël 2 : 35), en indien dat kwaad een reis rondom de wereld zal doen? Ziet men niet reeds overal de tekenen daarvan? Zien wij niet reeds al de natiën daardoor in beweging gebracht, en haar vele wateren, verre af, tot zelfs buiten de grenzen van het profetische land, doen opbrusien?” Wanneer horen wij in Nederland van dít Rome; het *eigenlijke Rome*? Wij hebben wat uitvoerig stilgestaan bij hetgeen Ds. Hegger aan Nederland voorschotelt en omdat zeer velen zijn arbeid voor goed Reformatorisch houden. Een ieder kán echter zeer goed weten, dat Ds. Hegger én in zijn tonen van het gelaat van Rome én in zijn voorstellen van de „leer der zaligheid” („Willem”) *ver mis is*. Voor beide facetten moest Ds. Hegger maar eens snel in de leer gaan bij de theologen die we in dit werk hebben laten spreken en zijn neo-gereformeerde leermeesters vaarwel zeggen. Het zou voor Ds. Hegger van eeuwigheidsbelang kunnen zijn. Dat de rechtzinnige predikanten niet in grote getalen scherp protest hebben aangetekend, tegen het vreselijke „interview” van Ds. Hegger met zijn dochter is *veelzeggend*. Zijn ze het hierin met Ds. Hegger eens?, dat zij spreken! Zijn ze het niet met dit ongereformeerde gebazel eens? dat zij niet stil zijn! De jeugd én de ouderen hebben wat *anders* nodig dan Ds. Hegger meent en zegt!

Het zij nogmaals beklemtoond: Ds. Hegger verzwijgt de *ware aard* van het pauselijke Rome! Die *ware aard* van de *antichrist*? Nog één voorbeeld. Volgens „L'Osservatore Romano” van 5 oktober j.l. had de Paus in zijn privé-bibliotheek een gesprek met de Syrische ambassadeur. Na dit gesprek had de ambassadeur ook nog een gesprek met de pauselijke staatssecretaris, kardinaal Villot. Wát er besproken is werd niet bekendgemaakt. De volgende dag was de gezamenlijk Egyptische/Syrische overval op Israël! Met de speciale „zegen” van de Paus? Geen wonder dat het dan toch weer op een overwinning voor Israël uitliep! „*Het hart van de wereld*” noemde Paus Paulus VI dezer dagen Jeruzalem! Zeker! Hij zal er zijn nek breken! Het zal de ondergang van de antichrist worden. Laat Ds. Hegger zonder omwegen – zoals Gaussen reeds heeft aanbevolen – tot Rome roepen, „*antichrist*”!

HET IS VERSCHRIKKELIJK MET DE GODSDIENST GESTELD IN NEDERLAND.

Dát hebben we met het bovenstaande willen beklemtonen. Juist vanwege het grote belang van onze houding ten opzichte van de antichrist, en hetgeen het Pausdom – als het *meesterstuk van Satan* – óók en vooral in *onze* dagen doet, hebben we aandacht besteed aan Ds. Hegger en zijn werk; waarbij we moesten constateren, dat het één het andere niet uitsluit. Wie niet Reformatorisch spreekt tegen en over de *antichrist*, spreekt ook niet Reformatorisch als het om de zaligheid der zielen gaat. Dit blijkt bittere realiteit te zijn.

Verschrikkelijk is het allerwegen. Het ongelofelijke en tegelijk *uiterst dwaze* doet zich voor, dat een hoofdredacteur van een blad als „*Koers*” – dat zich aanmatigt een „Reformatorisch Opinieblad” te zijn – voluit *pre-chiliast* is en dat ook in dit blad naar voren brengt! Volgens zijn artikelenreeks in genoemd blad over „Visioenen van Johannes” stelt hij, dat het 1000-jarig rijk *zal volgen op de wederkomst van Christus*; terwijl hij het *schriftuurlijke post-chiliasme* afdoet met het – „echte”, on-schriftuurlijke „chiliasme” –! Zo wordt het wáárlijk *echte*

chiliasme – zoals onze gereformeerde theologen hebben geleerd en beleden – door „*Koers*” op de hoop van on-schriftuurlijke dwalingen geworpen, terwijl het *sektarische* en *groffe* chiliasme als *echt goud* in „*Koers*” de lezers wordt opgedist! En de mederedacteuren, Ds. J. H. VELEMA e.a. verwerpen in hun „eigen” kerkbladen *alle* chiliasme!!

Het chiliasme dat de Heer VERWEY propageert wordt ook beheerst door de „spookachtige” leer van de „opname der gemeente”, en dergelijke dwaasheden meer. „*Koers*” mag dan de „averechtse” en „onhoudbare” opvattingen van onze vaders t.a.v. het chiliasme verwerpen; het is zelf tot *grote dwaasheden* vervallen! En dat noemt zich Reformatorisch, terwijl reformatorische opvattingen in dat blad geen plaats vinden! Het is wel een chaos van verwarring geworden in de zichtbare kerk! Wat *echt* is wordt geweerd en verduisterd; *sektarisch* wordt voorgestaan; of althans zeker niet geweerd! In „De Banier” kalender van 1974 komt bij 27 dec. de volgende klacht voor: „*Elk jaar herdenkt men de kerkhervorming, maar als men heden ten dage de as van Luthers gemeente opgroef, dan zouden wij niet in staat zijn, om er het beeld van de grote reformator in terug te vinden. Evenmin kan men thans iets meer van de reformatie terug vinden. Er is geen kerk, of ze gelijkt het beenderenveld uit Ezechiël 37.*”

Welnu, dit is hetgeen we in dit werk ook betoogd hebben! Dát hebben onze oude theologen op grond van Gods Woord voorzegt! Dát zien we allerwegen om ons heen! Maar dan is ook aanstaande die luisterrijke heilstijd, waar Gods Woord zo uitvoerig van spreekt en wat onze vaders zo uitnemend schoon hebben begrepen! Dit moesten „*Koers*” en *alle zich noemende* Reformatorische bladen eens naar voren brengen; met wering van alle sektarische dwalingen en dwaasheden! Meer voorbeelden geven we thans niet. Het blijkt almeer uit en gedaan te zijn met kerkelijk en christelijk Nederland. De *nabije toekomst* zal dit almeer bevestigen. We zitten thans midden in de *energiecrisis*; preludium van steeds grotere onheilen over ons vaderland; ons Westen. We gaan een crisis tegemoet als nog nimmer in en op deze wereld aanschouwd. We leven in de schaduw van *vreselijke tijden*. De zaken die onze „oude schrijvers” hebben voorzien zullen voor onze ogen bevestigd

worden. Omdat de *afval* volkomen is zal ook de *ondergang* volkomen zijn voor dit Westen. Hetgeen wij signaleerden betreffende Ds. Hegger is een aanwijzing hoe het *algemeen* gesteld is in West-Europa. De belijdenis is er nog wel, maar de kracht daarvan is ontlusterd. „*Zwak en zwenkend in de belijdenis*” is hét kenmerk dezer dagen; zoals door de vaders is voorzeggd. Gods Woord is er nog wel, maar het wordt niet meer gehandhaafd; terwijl in diverse kringen – zoals door Ds. Hegger! – een *verminkt* Woord gebruikt wordt! Er heerst een *dodelijke kwaal* onder ons christendom en daarvan geeft dit werk een overtuigend bewijs. Wat de gereformeerde vaders – op grond van de Bijbel – hebben gezegd en voorzeggd over de tijd die het vreedrijk kort zal voorafgaan, gaat in vervulling. Ja, wij leven midden in die tijd en één van de ergste zaken is, dat dit niet gezien noch geloofd wordt. Wordt er op gewezen en worden de hedendaagse christenen geconfronteerd met datgene wat onze „oude schrijvers” over *deze* tijd hebben geschreven, dan verwekt dit veelal pure vijandschap; gelijk goed merkbaar is en nog wel verder zal blijken. Ook de verschijning van dit boek zal die vijandschap accentueren.

Er zal immers *gekozen* moeten worden! Tegen de hedendaagse godsdienst en vóór die der vaders; krachtiger gezegd: er zal gekozen moeten worden, *tegen of vóór Gods woord*. De vaders hadden dit Woord aan hun zijde; de huidige nieuwlichters in hun diverse verschijningen hebben dat Woord tegen zich! En waar dit niet erkend wordt, zal de vijandschap *dodelijk* blijken te zijn. De vraag kan rijzen hoe het toch komt, dat dit alles zo weinig wordt opgemerkt? Er zijn toch zoveel overtuigende bewijzen! *Hoofdoorzaak* is, dat de mens van *nature blind* is; *dood en ongevoelig voor God en Goddelijke zaken*. Dan moeten we ook aan het woord van OWEN denken als hij zegt: „Stel aan de mensen voor, op de meest overtuigende wijze, dingen waarin hun belang en voordeel is gelegen; toon hun aan, dat eeuwige verwoesting voor de deur ligt; het is hun alles hetzelfde. Zij zijn niet in staat te oordelen over iets, dat goed is . . .” Zo is het dus met de mensheid door alle eeuwen heen geweest. Hoe komt het echter dat thans *kerkelijk* zo weinig onderscheidingsvermogen aanwezig is en dat b.v. geen verzet

blijkt te zijn, tegen het o.i. beruchte interview van Ds. Hegger met Willem? Dat bijna alles maar geslikt wordt? Wat is – te midden van zoveel theologische kennis in onze dagen – hiervan de oorzaak?

De Schotse prediker Dr. JOHN KENNEDY van Dingwal preekte in 1881 over Jesaja 26 : 20. In die preek kondigde hij het oordeel Gods aan voor de toekomstige tijden en dat in de kerk op 5 wijzen aan de dag zou treden. Wij halen dit aan uit Free Presb. Mag. 12/’66.

Een andere prediker uit die dagen zei, dat de tijd zou komen, dat de mensen de *leugen* als *waarheid* zouden aankleven! Het goede wat ook in onze dagen en ook in Nederland nog gevonden wordt, willen we allerm minst verachten en het werk van b.v. Rhodesia- en Mbuma-zending moet onze achting en steun hebben! We letten echter op de *algemeenheid* en we menen dat zij die van harte naar de *oude paden* vragen, Dr. John Kennedy uit de vorige eeuw *gelijk geven* als hij *onze tijd* tekent als volgt:

1. De Heere zou de meeste levende getuigen van zijn genade wegnemen en grote lege plekken overlaten in het kerkelijke leven;
2. In plaats van de evangelie-prediking zou er valse leer zijn;
3. Er zou geen geestelijk onderscheidingsvermogen meer onder het volk zijn, zodat hun verduisterd verstand de nieuwe leer zou aannemen zoals een blinde het hem gegeven water uitdrinkt dat hij niet zien kan; of het al dan niet vuil is . . .
4. Een wereldse geest zou het volk vervullen en daardoor zouden zij de genade-middelen verzaken. Waar eens honderden onder het gehoor kwamen zouden er nog maar tientallen overblijven;
5. De Heere zou zijn Geesteswerk aan Schotland onttrekken, al beloofde Hij dat er een zaad zou overblijven om Hem te dienen. Hij beloofde niet dat Schotland, als voorheen, zijn gunst ook in de toekomst zou blijven ervaren. De wereldgelijkvormigheid zou Hem verdrijven en de inhouding van Gods Geest veroorzaken, waarna er al heel weinig ware gelovigen onder de predikers en het volk zouden overblijven.

Deze *profetie* zien we thans vervuld en het ontkennen daar-

van is een bewijs te meer, dat de huidige godsdienst en christenheid het *radicaal mis* heeft.

ER IS NIEMAND ERGER DOOF DAN IEMAND DIE NIET HOREN WIL.

Velen zullen voor het eerst in aanraking gekomen zijn met datgene, wat onze oude theologen hebben geschreven over de toekomst. De meeste christenen van onze dagen zijn van mening, dat de „leer der laatste dingen” inhoudt, dat de antichrist nog komen moet en dat na diens korte overheersing het einde der wereld snel zal volgen. De uitverkorenen onder de Joden zullen dan voor die tijd ook nog worden toegebracht, maar verdere beloften voor dit volk liggen er toch niet meer naar men denkt. De „kennis” onder ons gereformeerde volk over deze zaken is hiermee wel aan het eind! De meeste theologen weten in het algemeen ook niet beter, hoewel velen béter kunnen en moesten weten! Degenen onder onze predikanten die de „oude schrijvers” kénnen zijn niet te verontschuldigen.

Allen verwerpen zeker niet „willens en wetens” wat onze „oude schrijvers” over de Toekomstige Dingen hebben geprofeteerd, maar daarmee is de *onkunde* van de geestelijke leidlieden van ons volk niet goed te praten! Wij zijn er echter diep van overtuigd, dat ook heel wat predikanten *hardnekkig* en wel terdege „*willens en wetens*” onze godzalige vaders verwerpen, ondanks al hun roemen *daarin*! Ultra-orthodoxie – op of onder de kansel – is nog geen waarmerk voor waarachtig geestelijk leven, al meent men veelal, dat dit er een synoniem voor is! Het aanprijzen en verheerlijken van de gereformeerde vaders houdt nog niet in dat men het daarmee eens is, dat men *geestverwant* van deze „zieners” is! Laten zij die tot op deze ogenblikken *doof* geweest zijn gaan *horen*; laten zij Gods Woord en de geschriften onzer vaders ernstig gaan onderzoeken en er zich voor hoeden, dat ze bij de – door de vaders ook zo genoemde – vijanden gerekend moeten worden. Zij zelf, en degenen die ze leiding hebben te geven, zouden er wél bij varen! De vijanden – de *afbraak theologie* – de *nieuw gerefor-*

meerden, in en buiten het Gereformeerde kerkverband – hebben het al verloren; het wacht alleen nog op Gods tijd om dit *openbaar* te brengen. En de Heere zal heerlijk *Zijn zaak* en *Zijn gemeente* doen triomferen. Hij zal *Zijn kerk* – maar niet „*onze kerken*” – doen rijden *op de hoogten der aarde*! Het tijdperk der afvalligen raakt afgelopen. Als straks de „heiligen der hoge plaatsen” de regering zullen krijgen moet het kerkendom vreselijk ondergaan. Maar dat is – middels de „oude schrijvers” – in dit boek zo breedvoerig beklemtoond, dat we daar niet meer op terug hoeven te komen! In volgende publikaties hopen we al het hierin gegevene nader uit te werken en uit te breiden. Men beschouwe dit werk dan ook als een *algemene inleiding* op hetgeen „TOLLE LEGE” nog over de „Toekomstige Dingen” wenst uit te geven!

Hoe zal nu de *godsdienst* en de *christenheid* reageren als *God zijn waarheid over alle dwalingen en zijn gemeente over alle vijanden en schijn-heiligen zal doen triomferen*? We kunnen daarop geen beter antwoord geven dan ALEXANDER PEDEN – een in zijn tijd *erkend profeet* – te laten spreken. Luisteren we naar die stem, uit het bloedig vervolgte Schotland, van drie eeuwen geleden.

In het jaar 1685 had PEDEN een gesprek met John Clark over de toen ook al zo donkere tijden. Peden spreekt als zijn mening uit, dat de tijden nog veel donkerder zullen worden en antwoordt op de vraag van Clark, of er nog een donkerder dag kan komen dan het toen al was als volgt: „John, dit is een donkere en ontmoedigende tijd, maar er komt nog een duisterder tijd dan deze. Deze genadeloze schepselen, de „Curates” (die door de regering tot hernieuwde verroomsing van de Schotse kerk waren opgedrongen) zullen verdwijnen. Na hen zal er een leidende groep zijn, die Presbyterianen genoemd zullen worden, doch niet veel meer dan de naam zullen hebben; en die zullen, zo zeker als Christus lichamelijk gekruisigd is geworden buiten de poorten van Jeruzalem, op Golgotha – ik zeg, die zullen even zeker Christus kruisigen in zijn zaak en belangen in Schotland; en ze zullen Hem in zijn graf leggen, en zijn vrienden zullen Hem zijn grafdoeken geven en Hij zal daar liggen gedurende een lange tijd, als een begravene. O, dan John, zal er duisternis zijn en zulke donkere

dagen als de arme Kerk van Schotland nooit gezien heeft noch ooit zien zal wanneer ze eenmaal over zullen zijn. Ja, John, ze zullen zo donker zijn dat, wanneer een arme ziel tussen de oost- en westkust van Schotland zou omgaan en naar een predikant zoeken om zijn zielenood, of om licht over Gods doel met de tijd waarin hij leeft te bespreken of te vragen, hij er niet één zal kunnen vinden."

John: „Maar waar zullen de getrouwen en hun getuigenis dan zijn?" Peden: „In handen van enkelen, die door allen veracht en onderschat zullen worden; en vooral door die predikanten welke Christus (in zijn zaak en belangen) begraven zullen hebben. Maar dan zal Hij over hen opstaan; en wanneer zijn begrafenisdoeken zullen scheuren, zullen allen, die dan leven en die bij zijn begrafenis waren, het besterven van schrik en radeloos zijn en niet weten wat te doen. Dan zullen er prachtige dagen zijn, John, zoals de Kerk van Schotland nooit heeft gezien."

Deze prachtige profetie van Peden wordt *verzwegen*. Waarom worden zulke woorden niet opgenomen in allerlei werken die momenteel verschijnen? Een uitgegeven werkje over A. PEDEN – zoals enige tijd geleden verschenen is – vertelt ons *zulke zaken* niet! Het komt alles tegemoet aan de huidige verdorven smaak. Met een *romantisch waas* moeten zulke werkjes prettig leesbaar gemaakt worden! Maar de *pit* en de *kern* ontbreekt ten enenmale.

De godsdienst – deze christenheid – zal straks *radeloos* zijn, als de Heere gaat spreken in Zijn toorn en als Hij in Zijn grimmigheid dit afvallige Westen gaat verschrikken. *Besterven* van *schrik* zal straks de godsdienst – het *kerkendom* – als de Heere mannen gaat geven, die komen in de geest en de kracht van Elia! Er zal wat gezien worden; er zal wat gehoord worden in de komende jaren en tientallen jaren! Daar staat wat te gebeuren in de laatste tientallen jaren dezer eeuw! Dit heeft dit boek ruimschoots naar voren gebracht en belicht.

„Vaderen gaven goed *tegengif* tegen leer „windbuilen”, aldus de bejaarde Ds. D. van Dijk, volgens verslag Reformatorisch Dagblad van 5 dec. 1973!! *Welnu*, dat *tegengif* geeft dit boek ruimschoots! Ook en vooral *tegengif* tegen de *neo-gereformeerde*

opvatting van de „leer der laatste dingen”! Voor heilzaam en krachtig werkend tegengif kan men ten deze ook bij onze oude gereformeerde theologen terecht!

Wij verheugden ons, om bij de afsluiting van dit boek kennis te nemen van hetgeen Ds. D. van Dijk naar voren bracht: „De *windbuilen* aan hogescholen en universiteiten doen hun *verwoestend werk grondig* en wij zitten met de brokken” – „De *vaderen laten spreken, dat is een goed tegengif tegen de leer der „windbuilen”*...!

Welnu; met radicale verwerping der huidige „windbuilen” – met welke kerkelijke naam zij zich dan ook mogen tooien – kiezen wij voor onze *gereformeerde vaderen*!

In ons „proloog” wezen wij vooral op de gruwelijke leer der Jehovah lasteraars. In dit „epiloog” kwam vooral de *gruwelijke leer* der huidige „windbuilen” aan de orde. Beide richtingen zijn een „sta in de weg” voor de doorwerkende kracht van Gods Koninkrijk over de lengten en breedten der aarde. Beide zullen moeten verdwijnen als de Heere zich op zal maken om de aarde geweldig te verschrikken!

OPROEP AAN DE LEZERS

Wij willen degenen, die naar aanleiding van het gebodene in dit boek, *vragen, op- en/of aanmerkingen* hebben, gaarne uitnodigen, dit niet voor zich te houden! Wij verzoeken hen hun vragen, hun bemerkingen, eventuele aanvullingen en wat dies meer zij, te richten aan de uitgever. In een volgende uitgave hopen wij dan aan alle ontvangen reacties aandacht te besteden. Bij een stof als in dit boek geboden, zullen er ongetwijfeld bij velen vragen overblijven waar men niet uit kan komen. Mogelijk leeft er bij deze en gene het verlangen méér aan de weet te komen over een bepaald onderdeel van deze uitgebreide stof. Men schrome niet de uitgever met een lawine van vragen etc. te overladen! Aan de hand van Gods Woord en de geschriften onzer vaderen hopen wij U met antwoord van dienst te kunnen zijn. De tijd die ons nog rest is kort. De gebeurtenissen gaan elkaar in al sneller tempo opvolgen. Volgens R.D. verslag van 5 dec. 1973 zal de Paus door de Islam benaderd worden om mede te werken aan een „Islamitisch-christelijke

proclamatie'', dat Jeruzalem geen Joods karakter moet krijgen, maar aan de Arabieren moet worden teruggegeven! Welnu, de Paus zal wel meewerken daartoe! Zoals we reeds stelden: *Jeruzalems opkomst is Rome's ondergang!* De satan – wetende dat de tijd van zijn binding aanstaande is – zal zijn *handlanger* uiterst gewillig vinden zijn met bloed besmeurde handen naar Jeruzalem uit te strekken. Maar de ondergang van Rome en de opkomst van Jeruzalem is bij de Heere in veilige handen! *Rome en Jeruzalem* zijn wel de twee polen van het profetisch Woord genoemd!

Welnu, met deze beide polen zullen we de komende jaren wat te maken krijgen. De oren der wereld zullen klinken vanwege deze beide namen! *Uiterst donkere, uiterst ellendige tijden staan voor de deur.* Het zal voor ieders ogen bevestigd worden. Mochten we – temidden van al het wereldwee – die gestalte en gesteldheid hebben, waarvan de Psalmist spreekt: „*Sion heeft gehoord, en het heeft zich verblijd, en de dochteren van Juda hebben zich verheugd vanwege uw oordelen, o Heere!*” Dan kunnen we nog – terwijl kerk en wereld rijp gemaakt worden voor de dag der slachting – aanheffen met de dichter van de oude dag: „Juicht de Heere, gij ganse aarde! roept uit van vreugde, en zingt vrolijk en psalmzingt. Psalmzingt de Heere met de harp, met de harp en met de stem des gezangs. Met trompetten en bazuinengeklank; juicht voor het aangezicht des Konings, des Heeren. De zee bruiest met haar volheid, de wereld met degenen, die daarin wonen. Dat de rivieren met de handen klappen, dat tegelijk de gebergten vreugde bedrijven. Voor het aangezicht des Heeren, want Hij komt, om de aarde te richten; Hij zal de wereld richten in gerechtigheid, en de volken in alle rechtmatigheid”.

INHOUD

	Blz.
Proloog	5
Ten geleide	7
Het leven uit de doden	10
Is het wereldeinde nabij?	13
Het Chiliasme: wat het wel is – wat het niet is	25
De vaderen en het vrede-rijk	33
Israëls aanneming	99
In de schaduw van het millennium	135
Rome in verleden en heden – Ds. James Macleod	156
Het duizendjarig rijk – Jonathan Edwards	164
De volheid der heidenen	197
Betreffen de profetische geschriften de hemel?	202
Moet de antichrist nog komen?	211
Over het onderzoeken der profetieën	228
Alleen maar klagen?	236
Epiloog	247